

MESERIASUL AZ IPAROS

DER GEWERBETREIBENDE

MUNKAADÓK LAPJA

Erdély és Bánság kis- és középmű-
sainak hetilapja. — Az Ipartestületek
Szövetsége, az aradi Iparos Önkön, az
Ipari Szindikátusok, a Romániai Épi-
tőmesterek Szövetsége és a Timisoara
Vendéglőők és Kávésok Ipartestülete
hivatalos lapja. Egyetülve a timisoara
„Az Iparos”-sal és a „Fodrász Újság”-
gal

„Tiszteld a tisztos
ipart!”

Congresul Uniunii Micilor Industriași din Brăila

Azi dimineață s'a deschis în sala teatrului
comunai cel de al 13-lea congres general al
Uniunii micilor industriași și meseriași patroni
din întreaga țară.

Cuvântul de deschidere a fost rostit de d.
Pavel Dumitrescu, care a arătat că cel de al 13-
lea congres al micilor industriași și meseriași a
luat proporții îmbucurătoare. A urât congresiștii
bun venit, și a propus ca președinte al birou-
lui pe d. senator Al. Samoilă.

D. Al. Samoilă luând președinția, propune
să se aprobe alcătuirea biroului congresului în

felul următor: d. Samoilă președinte, Pavel Du-
mitrescu și Munteanu-Brașov scrutatori, Axente
Adoc din Arad și Petre Caraman din Chișinău
secretari.

Dezbaterile congresului încep cu problema
cauciucului. Încălțăminte de cauciuc este dăună-
toare sănătății publice. Statisticile ne arată că
50 la sută din cei ce o întrebuințează devin reu-
matici. La Brăila unde jalea este mai mare, unde
se plâng ruinile unui oraș care era mândria noas-
tră de odinioară, dăm semnalul de alarmă.

Încălțăminte de cauciuc

D. Dimitrie Mociornița din București, spune
că cea mai veche industrie din țara noastră a
primit o grea lovitură și în contra căreia cei în
drept n'au luat încă nici o măsură. Industria cau-
ciucului lovește în producătorii de vite cari vând
pielele brute, în comercianții și măcelari, în mun-
citorii din industriile de încălțăminte și fabricile
de piele. Guvernarea trebuie să intervină cât mai
neîntârziat spre a nu se lua pâinea dela gura
muncitorilor și familiilor lor.

D. C. Petrescu-Găvană-Pitești, a arătat că
industria cauciucului s'a introdus în țară pentru
a fabrica diferite articole tehnice. Profitând însă
de sărăcia în care se găsesc țărani noștri, au
început să fabrice încălțăminte.

D. Grigoraș Alexandrescu, arată că în toate
țările importul încălțăminte de cauciuc a fost
interzis.

Politica de distrugere a industriilor
naționale.

D. Al. Dunăreanu a cerut ca reprezentanții
autorităților să înțeleagă suferințele industriași-
lor și meseriașilor create de pe urma concuren-
ței industriilor de cauciuc.

D. Manolescu Strunga a făcut o politică de
distrugere a muncii naționale.

D. Mureșanu inginer din Cluj, a demonstrat
marele pericol ce-l prezintă încălțăminte de cau-
ciuc pentru sănătatea publică.

D. senator Penescu, în numele Sfaturilor ne-
gustorești din țară s'a raliat la protestul micilor
industriași împotriva industriei cauciucului și a
cerut ca aceasta să revie la fabricatele pentru
care i s'a acordat autorizație. D-nea a cerut să se
ia decizii ferme.

D. Florea Gugui-Iași spune că industria cau-
ciucului lovește în existența a peste 800.000 de
meseriași industriași și lucrătorilor din țară.

Închiderea magazinelor în semn de
protest.

D. Axente Adoc din Arad a recomandat că
în cazul când întrunirile nu vor avea efectul do-
rit toți comercianții și meseriași să închidă pră-
văliile de timp de trei zile, în semn de protest.

D. Anastase Manea, vice președintele Uni-
unii spune următoarele:

S'a urmărit introducerea industriei de cau-
ciuc în țara noastră fără a se avea în vedere
pagubele incalculabile ce se aduc economiei na-
ționale lovindu-se în economia de vite, în indus-
tria pielei ca și în sănătatea țărânului nostru.
Am apucat ziua când să vedem înfrățite două
extremități diametral opuse, marea și mica in-

dustrie care duc lupta în comun pentru elimina-
rea unei industrii parazitare.

D. Traian Popescu-Ploesti, arată că în țară
avem 5 fabrici de încălțăminte de cauciuc, pe
care le caracterizează cuiburi de distrugere lentă
a populației nevoiașă.

Adeziunile organizațiilor din țară

Luând sfârșit seria cuvântărilor, d. Al. Sa-
moilă a dat cetire telegramelor de adeziune pri-
mite dela organizațiile din orașele: Corabia, Se-
vern, Botoșani, Sibiu, Reșița, Cernăuți, R.-Vâl-
cea și Craiova. Dea semenii a dat cetire telegra-
mei primite de la d. Gr. Trancu-Iași fost minis-
tru.

Apoi, d. Al. Samoilă a dat cetire unei moțiuni

Necesitatea autonomiei asigurărilor sociale

Se ia apoi în discuție prima chestiune depe
ordinea de zi și anume problema asigurărilor
sociale, pentru care s'a înscris ca raportor d. se-
nator Al. Samoilă, un profund cunoscător al ace-
stei chestiuni.

D-nea arată că noua lege a asigurărilor socia-
le pusă în aplicare acum doi ani, cuprinde o sea-
mă de avantajii pentru clasa meseriașilor, dato-
rită stăruințelor depuse în acest sens de ministru
muncii depe atunci, din care cel mai principal e
că se acordă aceleași drepturi și membrilor fa-
miliei fiecărui asigurat, oelice vechea lege nu
prevedea.

Deasemeni, datorită consiliilor de adminis-
trație instalate în fruntea acestor instituții, me-
seriași aveau posibilitatea de control asupra
activității Caselor și oficiilor de asigurare.

Printr'un decret-lege din Noembrie 1934 în-
să, aceste consilii de administrație și control au
fost dizolvate, pe motiv că se făcea risipă de bani
cu întreținerea lor.

Am ridicat proteste contra acestei nedreptă-
ți și am arătat că risipa nu o făceau meseriași
cari se aflau în acele consilii ci politicienii guver-
nanți, cari într'un singur an, au numit la acest
instituții funcționari inutili, salarizați cu peste
30 milioane lei.

Deasemeni, d. Samoilă protestează împotriva
ajutorului ce se impune patronului în primele 7
zile de boală, ajutor pe care de drept ar trebui
să-l suporte Casa asigurărilor.

În ce privește cotele de asigurare pentru
meseriași, — spune raportorul — conducerea
Casei centrale intenționa să le fixeze la 64 lei pe

ni care a fost aprobată în unanimitate de con-
gresiști.

S'au expediat apoi telegrame Suveranului și
d-lui Gh. Tătărescu.

— În sala teatrului „Comunal” din localitate
au continuat eri dimineață dezbaterile micilor
industriași și meseriași patroni.

Problema dărilor fiscale

D. Florea Gugui-Iași, dă cetire raportului
relativ la chestiunea impozitelor, socotită ca cea
mai grea povară ce apasă în momentul de față
asupra clasei meșteșugarilor.

În primul rând, vorbitorul se ocupă de pa-
tenta fixă, pe care unii din meseriași o plătesc
pe bază de impuneri anuale, iar cei mai mulți
conform clasificărilor indicate prin legea paten-
tei fixe.

Arată că contrar iluziilor ce-și le făceau
meșteșugarii atunci când cereau patenta fixă,
azi se văd în fața unui impozit din cele mai ne-
drepte, deoarece impunerea lor se face pe baza
veniturilor de acum câțiva ani, când afacerile
erau cu mult mai înfloritoare decât azi.

Mai departe, raportorul se ocupă de impozi-
tul pe cifra de afaceri.

Deasemeni, cere modificarea legii contribu-
țiilor directe și în deosebi micșorarea cotelor
dela art. 30, astfel că la un loc, partea statului și
adiționalele să nu treacă de cel mult 10 la sută
din venitul meseriașilor.

În aceeași ordine, raportul conchide la supri-
marea impozitului comunal pe contractele de
locațiune, precum și desființarea tuturor atele-
relor dela autorități și instituții de stat, sau im-
punerea lor la dări în aceeași proporție ca ate-
lierele micilor industriași și meseriași.

săptămână și numai datorită opunerii categorice
a d-sale, au fost reduse la 36 lei.

Cât despre cuantumul lor, d. senator Samoilă
arată că aceste cote nu sunt mari.

Încheie cerând complectă autonomie a Ca-
selor de asigurări sociale, lăsându-se fixarea co-
telor aprecierea consiliilor lor de administrație,
iar în caz că nu se va face administrație cinsti-
tă, să se aplice sancțiunile cele mai severe.

Camerele de Muncă

D. Chiriac Ștănescu-Galați se ocupă de
chestiunea Camerelor de muncă și arată că a-
ceste instituții au fost create cu scopul de a avea
caracter informativ la alcătuirea legilor mun-
citorești și departe de frământările politice, să
activeze pentru apărarea intereselor claselor pro-
fesionale pe cari le reprezintă.

Toate aceste scopuri însă — subliniază vor-
bitorul — sunt azi neocotite, deoarece de ap-
roape doi ani, la conducerea Camerelor de mun-
că se află comisii interimare, cari au întronat
sistemul intervenționismului astfel că nu mai ține
seama de prevederile legale.

În concluzie, cere încetarea activității ace-
stor comisii interimare, întrucât mandatul lor
legal nu era, decât numai pentru două luni și în
termenul cel mai scurt să se facă alegeri de comi-
sii, cari să reprezinte cu adevărat pe meșteșu-
garii.

D. Vasile Coatescu-București cere suprimi-
rea jetoanelor pe cari le încașează conducătorii
Camerelor de muncă.

Creditul pentru mica industrie

Asupra problemei creditului pentru mica industrie, inseria în locul 4 pe ordinea de zi, a morbit d. Ioan Zamfir-Iasi.

D-ea releva situatia ce s'a creat micilor industrii şi în deosebi meseriaşilor, din cauza crizei generale care le-a diminuat capitalurile, astfel încât nu se mai pot prezenta la licitaţii sau să se angajeze la efectuarea unor lucrări mai mari.

În concluzie, raportul cere creşterea unui institut de credit, care să acorde împrumuturi ieftine şi pe termen lung pentru micile industrii şi meseriaşii patroni, pe baza solvabilităţii fiecăruia, adică a putinţei de a restitui suma la scadenţă.

În legătură cu aceasta, d. Ioan Zamfir releva şi importanţa pe care ar avea-o înfiinţarea cooperativelor meşteşugăreşti.

Legea meseriaşilor

Biroul congresului hotărând să accelereze lucrările congresului, s'au luat în desbateri şi chestiunile cari formau obiectul desbaterilor de după amiază.

Astfel, d. senator Al. Samoil vorbeşte despre legea meseriaşilor şi a Camerelor de meserii.

Azi, mai mult ca oricând, se resimte necesitatea unei legi a meseriaşilor, deoarece clandestinităţile în această clasă de profesionişti a luat proporţii enorme iar interesele adevăraţilor meşteşugari nu mai sunt luate în seamă.

Cere înfiinţarea Camerelor de meserii de sine stătătoare, astfel ca alături de Camerele de muncă, agricultură, industrie şi comerţ, să formeze adevăratul consiliu superior al economiei naţionale şi să se ocupe de toate chestiunile ce interesează meseria din ţara noastră.

Hét vármegyéből negyven százalék

A cluji munkaügyi felügyelőség, melynek hatásköre hét vármegyére terjed, szombaton fejezte be a külföldi állampolgárok tartózkodási engedélyének felülvizsgálását.

Chirila dr. munkaügyi vezérfelügyelőnek nehéz dolga volt, mert tárgyilagosan kellett elbírálnia minden egyes esetben, hogy az illető idegennek az ország területén való tartózkodása nemzetgazdasági és politikai szempontból kívánatos-e, vagy sem.

A cluji munkaügyi vezérfelügyelőségénél 1465 külföldi jelentkezett a munkaügyi miniszter felhívására. A bizottság úgy találta, hogy a jelentkezők negyven százalékát belföldi munkaerővel is lehet pótolni és így ezeknek tartózkodási engedélyt nem hosszabbította meg.

Vannak olyan munkaügyi felügyelőségek, melynek területéről a külföldi állampolgárok hetven százalékát utasították ki.

A külföldi állampolgárok ellenőrzése Clujon még nem fejeződött be.

„Ezekelőtt egy évvel azt hittük, hogy igaza van...”

A Tara Noastra írja:

Miközben ezekelőtt egy évvel Manolescu-Strunga a behozatalt megszorította, azt hittük, hogy ezt jól tette. Azt gondoltuk, hogy így nem jön az országba annyi Coty-puder, s a pénz itthon fog maradni. Mert csunya dolog a fénytűzés ilyen időkben. Ez a számításunk ismét naiv volt. Mert nem éppen így történt. A külföldi drága áruk csak bejöttek s a belföldi árucikkek ára is lépést tartott ezekkel. A romániai gyümölcs oly drága, mintha banánt vásárolnánk pénzünkkel. Egy citrom 10 lei! — Meg akarjuk védeni az ország gyümölcstermését, ami az idén exotikus ritkaságszámba megy. 10 lei egy citrom. A csodálkozástól majdnem elveszítjük eszünket.

MI VAGYOK ÉN?

Cetperke színház után egy előkelő étteremben vacsoráik a feleségével. Vacsora közben rászól az asszonyra:

— Rége, kérlek, ne sabádj olyan módon, mint aki két nap óta nem evett. Csínádj itt-ott egy kis szünetet!

— Mi vagyok én, — kérdi mérgesen, feleségével Csiperkéné, — egy hanaversenaprogram!

Miért jut Timisoarán 29000 lakásra mindössze kétezer fürdőszoba

Érdekes adatok a timisoarai vízvezetékéről, amely csak 1914-ben készült el. Hogyan került Vidrighin Stan a timisoarai vízművek élére? Aradnak már 1876-ban megvolt a vízvezetéke.

A vízvezeték gondolata 1900-ban merült fel Timisoaran. Néhány Telbisz Károly főpolgármester, aki a város nevében szegyezte, hogy a rivális Aradnak már 1876 óta volt vízvezetéke, minden erejével a nagyvonalú program megvalósítására törekedett. 1902-ben csinálták meg a terveket és 1907-ben, a szükséges kutatások befejezése után hozzáláttak a nagy munkához, amelyet 1914-ben be is fejeztek.

A vízvezeték építkezésének egyik érdekes és az akkori Magyarország nemzetiségi politikájára jellegzetes epizódja volt Vidrighin Stan szerződötése. Telbisz Károly dr. felutazott Budapestre és az ottani műegyetem rektorát kérte meg, hogy ajánljon neki ügyes, a vízvezeték dolgokban jártas mérnököt. Van egy mérnökünk, — mondta a rektor — nagyon ügyes román ember. Telbisz Károly dr. azt válaszolta, hogy nem az illető mérnök nemzetiségére kíváncsi, hanem a tudására. Vidrighin Stan éppen Sopronban dolgozott és Telbisz Károly dr. érintkezésbe lépve vele, lekötötte Timisoara városa számára.

1907-től kezdve a timisoarai házak nagy része már úgy épült, hogy bármikor be lehessen őket kapcsolni a készülő vízvezetéki hálózatra. Igen sok ház, különösen a külvárosokban viszont úgy épült, hogy az építetők egyáltalában nem vették figyelembe, hogy Timisoarának néhány

év múlva vízvezetéke lesz. Ennek lehet tulajdonítani, hogy még ma is, huszonkilencezer lakás közül csak kétezer az olyan, ahol fürdőszoba van.

Nem mintha a fürdőszoba különös fénytűzésnek számított volna, mert adatok igazolják, hogy ebben a városban még a vízvezeték építése előtt is volt már igen sok fürdőszobás lakás. Ezekben a lakásokban úgy oldták meg a vízvezeték kérdését, hogy külön kutat furattak és ennek vizét szivattyúval felnyomták a padlásokon elhelyezett víztartályba, ahonnan azután a csövekbe kerülve, felhasználható. A Lloyd-sor összes házaiban a vízvezeték építése előtt, így oldották meg a vízellátás és az otthoni fürdés problémáját. Sőt, ma, amikor már husz év van vízvezetékünk, igen sok lakásban, különösen olyan helyeken, ahol a háznak a vízvezetéki hálózatra való bekapcsolása egyelőre nehézségekbe ütközik, ilyen házi vízvezetékek létesültek.

Nem érdektelen, hogy Timisoara volt Európa egyik olyan városa, ahol legkésőbb építettek vízvezetéket. Ezen a téren majdnem az összes ardeali városok megelőzték a Bánság székelyét, sőt Arad — miként fentebb említettük — már 1876-ban az angolokkal építettett vízvezetékét. Viszont ezzel szemben Timisoara volt az első között, amely villamosvasúttal, villanyvilágítással kedveskedett lakosságának.

Állami üzemeknek nem ad kölcsönt az Ipari Hitelintézet

Visszaautasították egyik állami vasgyár 50 millió hiteligénylését.

Az állami aranybányák és fémüzemek autonóm vállalata, a RIMMA, ebben az évben is nagyszabású beruházási programot valósított meg, amihez a szükséges tőkét a Banca Nationala bocsátotta rendelkezésére, miután az investíciók tulnyomórészen az aranytermelés fokozását célozzák. Sokkal nehezebben tudja a RIMMA előteremteni a vasipari üzemének foglalkoztatásához szükséges forgótőkét. Legutóbb például a hunedoarai állami vasgyár nagyobb megbízást kapott a CFR-től vasuti kocsik javítására. Ehhez a munkához a vasgyárnak 50 millió lejre lenne szüksége.

Miután másképpen nem tudott magán segíteni, a RIMMA az Ipari Hitelintézettől kérte az 50 millió lej folyosítását. Csakhogy a Creditul Industrial igazgatósága, amelynek élén Victor Slăvescu volt pénzügyminiszter áll, elutasította a kérést. Az elutasítást nagyon érdekesen indokolja meg az Ipari Hitelintézet vezetősége és pedig azzal, hogy a hitelintézet hitelpolitikájával nem egyeztethető össze valamely állami vállalat támogatása, amikor ugyanabban az iparágban magánvállalatok is dolgoznak. A Creditul Industrial igazgatóságának ez a döntése érthető elégtételül szolgált a magániparnak, amely lépésnyomon kénytelen érezni az adómentességgel és rengeteg más kedvezményvel felruházott állami vállalatok egyenlőtlen versenyét, amely még elviselhetetlenebbé válna, hogyha ezek az állami vállalatok most már az olcsó hiteforrásokat is elvonná a magánipartól saját céljaikra.

A diclosanmartini betegsegélyző egyetlen tagját sem küldték még fürdőre.

A diclosanmartini betegsegélyző annakidején fürdőkurára jegyezte elő a szabályszerűen jelentkező és fürdőzésre szoruló betegeket, de azóta semmi sem történt. A városban általános a zuglódás az érdekeltek között, mert a betegsegélyző az idén még senkit sem küldött fürdőre, holott más évben július közepén már a második csoport is elment. Maholnap, vége a nyárnak s a fürdőzésre váró betegek minden nap várják az értesítést, mely azonban egyre késik.

Feltalálták a tűzálló benzint.

Pruasin Adolf, a newyorki egyetem repülő-tudományi karának tanára 16 évi kísérletezés után feltalálta a tűzálló benzint. A kocsonyás benzinmasszába robbanó golyókat dobtak, Bunsen lámpával meggyújtották, de a benzin nem robbant fel, mindössze párolgott. A találmánynak korszakalkotó jelentősége van.

Románia nemzetközi kiállítást rendez.

Románia 1988-ban nemzetközi kiállítást rendez Bucurestiben. Dobrescu, a főváros főpolgármestere még ebben az évben hozzáfog a nagyszabásúnak ígérkező kiállítás előkészületeinek megkezdéséhez.

PECHUNK VAN.

Egy részletinkasszans megáll egy bérpalota kapujában és megszólít egy kislejt:

— Fiacskám, nem tudod véletlenül, hogy hol lakik ebben a házban egy bizonyos Policer Jakab?

— Hogyne tudnám, — feleli szolgálatkészen a gyerek, — ha tetszik, meg is mutathatom.

Es viszi magával a pénzbeszedőt két udvaron keresztül, fel az ötödik emeletre és a folyosó végén rámutat egy ajtóra, amelyre ki van írva: Policer Jakab.

A pénzbeszedő becsönget, kopog: senkisémet jelentkezik.

— Na, őcsém — mondja a gyereknek, — úgy látszik, pechünk van, ez a Policer nincs itthon.

— Persze, hogy nincs, — feleli a fiúcska, — hát nem tetszett látni, hogy lent pipázik a kapuban?

A reklám értéke.

A berlini műegyetem statisztikát készített az egyes reklámfajták eredményéről. A Buletinul Oficial al Editorilor din România című bucu-restiti szaklap részletes adatokat közöl ebből a statisztikából, amely a következőképpen néz ki: újsághirdetések eredménye 44 százalék, kirakatokban elhelyezett reklámok eredménye 34 százalék, fényreklámok eredménye 24 százalék, plakátok eredménye 19 százalék, tramváj- és autóbusszplakátok eredménye 10 százalék, felek személyes látogatása 4 százalék, filmreklámok 8 százalék, áruszállító autókban elhelyezett reklámok 2 százalék. Ez a hivatalos statisztika bizonyítja, hogy a lap hirdetés ma is a legcélszerűbb és a legnagyobb eredményt hozó reklám.

Csak román állampolgár ifjak vehetők fel tanoncoknak.

Illetékes helyről újabb figyelmeztetés érkezett arra vonatkozólag, hogy kik vehetők fel tanoncoknak. Ugyanis eddig nem ragaszkodtak a román állampolgársághoz és iratokhoz. Ujabbban azonban szigorúan be kell tartani a törvény által előírt szabályokat. Így a leirat szerint minden tanonc mielőtt beszegődött, tartozik a betegsegélyző főorvosa által igazolni alkalmasságát, azonkívül igazolnia kell az állampolgárságát és mellékelni a román nyelven kiállított anyakönyvi kivonatát. A törvény szerint 14 évnél fiatalabban nem vehetők fel tanoncoknak.

VESZÉLYES UTIKALAND.

Cinege beszűl a beszercei személyvonatba. Rajta kívül csak egy monoklis fiatalember van a fuikében, akinek minden poggyása egy vivó-masz, két vivótör és egy pár boxkeztű. Mikor már egy félóra óta szótlanul ülnek egymással szemben, megszólal a fiatalember:

— Kérem fépen, legyen fivef megmondani, meffe van-e még Befferce?

Cinege nem válaszol neki. A fiatalember emellett hangon megismétli a kérdést:

— Kérem fépen, legyen fivef megmondani, meffe van-e még Befferce?

Cinege most se felel. A fiatalember erre dühösen felugrik és most már ordítva harmadszor is felteszi a kérdést, mire Cinege rémülten kiszalad a folyosóra és azt mondja a kalauznak:

— Kérem, kalauz ur, legyen fivef ef mondja meg ott annak av urnak, hogy meffe van-e még Befferce, mert én if pöfen befélek ef ha avt találom mondani neki, hogy Befferce még meffe van, aft hinné, hogy froclizni akarom ef kapnék tőle két olyan fräft, hogy kiugrana mind a két femem.

Motornélküli repülőiskola Deván.

Az A. R. P. A. (Országos Repülőegyesület) hunedoaramegyei fiókja a napokban repülőter bérletét illetőleg szerződést kötött a csángótelepi legelőközösséggel. A szerződés szerint az A. R. P. A. bérbe vesz egy évre a csángótelepi legelőből egy holdat azzal a feltétellel, hogy a kérdéses területen építkezéseket is folytathat. A kibérlet területen ugyanis hangárt, repülő iskolát és műhelyt építenek, mert Deván akarják az ország első motornélküli repülőiskoláját felállítani. Az iskolát a tervek szerint Stof Gusztáv braso-
vi pilóta-mérnök vezeti. Az építkezések bevégzésével megkezdik az oktatást. Gépet Németországból rendelnek. A repülőiskolával kapcsolatosan hír szerint időjárás-kutató-állomást is létesítenek, amely Devának a repülőiskola mellett ugyancsak javára szolgál.

ROSSZ SZELLEM...

Két ügynök érkezik egy Isten háta mögötti faluba és egyik házban szállást kapnak. A szoba egy függönyvel van ketté választva, a függönyön innen alszik a két vendég, a függönyön túl egy fiatalasszony, a háziak rokona.

Éjjel egyik ügynök arra ébred, hogy a társa beszélget.

— Te, — szól át hozzá — kivel beszélgetsz te?

— A rossz szellemmel.

— A rossz szellemmel? És mit beszélgetsz vele?

— Azt mondta nekem, hogy menjek át az asszonyhoz.

— Na és te mit mondtál erre?

— Azt mondtam: engem beszélj rá? Beszélj rá az asszonyt...

Országos fényképésznagygyűlés Bucureşti-ben.

Bucureşti-ben a közelmúltban zajlott le a romániai fényképészek országos nagygyűlése. A nagygyűléssel kapcsolatban művészi fényképészeti kiállítást is rendeztek a fényképészek. Ezen a kiállításon valóban fényképészeti remekműveket állítottak ki. A kiállítók között volt Bordan Eugen oluji fényképész is, akit a bírálóbizottság kiállított fényképeiért ezüstéremmel tüntetett ki.

A fényképészek nagygyűlésén Bordan érdekes előadást tartott Oluj neves szízlőttjéről, az 1916-ban elhalt Veress Ferenc fényképészről, a kora másolás-utján való színészfényképezésnek volt a feltalálója.

Mi idézte elő a drágulást?

Az Ugr cluji körzetének lecsujló megállapítása mindenkeri kormányaink gazdasági politikájáról.

A drágaság fokozódni fog...

A romániai gyáriparosok egyesületének erdélyi körzete napokban tartott gyűlésén Diamant Izsó elnök és dr. Böszörményi Sándor, az Ugr kerületi igazgatója tettek jelentést azokról a kormányintézkedésekről, amelyek megnehezítik és megdrágítják az ipari termelést.

A gyűlés élesen elítélte a kormánynak ezt a politikáját. Különösen az importszabályozás miatt hangzottak el súlyos kifakadások, mert az ipar nyers- és segédanyag szükségletének kifizetésére az utolsó napokban a Nemzeti Bank által kiutalt devizáknak csak 28 százalékát kapta meg.

A továbbiak során a kormány köztehermentesítési politikája ellen tiltakoztak. Az ellen, hogy az adóbevételek fokozása érdekében forgalmi adó alá akarják vetni az adóalapból levonható fuvardíjakat. A gyáriparosok szerint ez a rendszer nemhogy több bevételt eredményezne, de ellenkezőleg, az eddigi adóbevételek csökkentését vonja maga után, mert az ilyen intézkedések lerontják az adófizetők törvénytisztelét és visszakényszerítik az adóeltilkolási módhoz.

Elhatározta a gyűlés, hogy a legerélyesebb közbejárást fogják megindítani a pénzügyminisztérium idevonatkozó rendeleteinek visszavonása érdekében.

Diamant elnök expozéja alapján behatóan

letárgyalták az Ugr erdélyi vezetői azokat a módokat és eszközöket, amelyekkel az Ugr-ügyvezetők a kormánnyal és közvéleménnyel szemben beigazolhatnák, hogy az összes belföldi és külföldi, illetve az összes ipari és mezőgazdasági termékek vissza nem szorítható drágulásának egyedüli és kizárólagos oka a kormány maga.

Az árkérdések szabályozásánál soha nem hallgatták meg komolyan a fogyasztók, sem a termelők szervezeteit. Az exportpolitika irányításába soha nem vonták be komolyan az exportőröket, az import szabályozásába soha nem vonták be megfelelő súllyal és felelősséggel az importőröket. Ami pedig a közteher-politikát illeti, e tekintetben az adóterheket viselő rétegek beadványaira még választ sem igen adnak a minisztériumi osztályvezetők.

Ilyen körülmények közt a közterheknek iracionális emelkedése, az exportunk fokozatos visszaesése, a külföldi nyersanyagok 44 százalékos drágulása s az egész gazdasági életünk fokozatos leromlása elkerülhetetlen volt. Viszont ezek a körülmények — minden erőszakos ellenbeavatkozásokkal szemben — elkerülhetetlenné tették előbb a külföldi készárak, aztán a külföldi nyersáruból készült készárak s végül a belföldi termelvények áremelkedését, aminek további következményei beláthatatlanok.

Sibiui mintavásár:

julius 20—augusztus 11.

A mintavásárok problémája Romániában rövid idővel ezelőtt még megoldatlan volt, miután országunk az egyedüli, amely nem rendelkezett olyan város felett, ahol az évről-évre megismétlődő mintavásárokat meg lehet tartani, mint ahogyan az a külföldön szokásos. Sibiu városának azonban sikerült ezt a hiányt megszüntetni egy állandó mintavásár megszervezésével, amely az idén harmadik évébe lép.

Az idei sibiui mintavásárt július 20-án nyitják meg; a kiállítás a város központjában lévő sétateren nyer elhelyezést, amely egyenesen ezen célra látszik teremtni lenni. A vásár arra van hivatva, hogy az ország gazdasági viszonyait a jelenlegi válságban fellendítse.

Kiállíthatók az összes ipari és bányászati cikkek, nyersanyagok, a mezőgazdasági termékekig bezárólag, de csak ipari cégek és termelők részéről. Az idén először fogunk turisztikánk, valamint fürdő- és üdülőhelyeink érdekében is erőteljes propagandát kifejteni.

A mintavásár szervező-bizottsága nem kimélt fáradságot és költséget, hogy rendszeres munkával az idei vásár nagy sikerét is biztosítsa. Éjjel és nappal a legnagyobb odaadással dolgoznak az egyedüli cél, az ország gazdasági érdekeinek előmozdítása és a romániai kereskedelmi élet magas színvonalának kifejezésre juttatása érdekében.

A vásár látogatói a pompás kiállított tárgyakon kívül a különböző szórakozásokban is élvezetüket lelhetik

Jogot nyertek a munkakamara- rák a vasárnapi munkaszünet ellenőrzésére

A vasárnapi munkaszünet betartásának ellenőrzését eddig is magának vindikálta a munkakamara, holott nem volt joguk a munkakamara elnökeinek és titkárainak a törvény megszegéséről jegyzőkönyvet felvenni és azzal egyben az eljárást megindítani. Ezen változtatott most a fővárost itélő tábla elvi jelentőségű döntése, a melyben elismerték a munkakamara elnökeinek és titkárainak azt a jogát, hogy a vasárnapi munkaszünet megsértéséről jegyzőkönyvet vehetnek fel.

Convocare.

Grupa Industriailor pt. Ajut. de Inmormantare din Arad, tine in sala Căminului Industriailor din Arad, in ziua de 28 Iulie 1935, Duminică, la orele 10 a. m., iar dacă membrii nu se prezintă in număr suficient conform statutelor, la 4 August 1935 orele 10 a. m.

ADUNARE GENERALE EXTRA- ORDINARA

la care cu onoare invită pe toți membrii.

Directiunea

ORDINEA DE ZI:

1. Discurs inaugural al preşedintelui.
2. Modificarea statutelor.
3. Imputernicirea directiunei pentru indeplinirea lucrărilor devenite necesare pe urma modificării statutelor.

Meghívó.

Az Aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportja 1935. július 28-án, határozatképtelenség esetén augusztus 4-én, vasárnap délelőtt 10 órakor az Iparos Kulturház nagytermében

RENDEKIVÜLI TAGGYŰLEST

tart, melyre a csoport tagjait tisztelettel meghívja az

Igazgatóság.

TARGYSOROZAT:

1. Elnöki megnyitó.
2. Szabályzatmódosítás.
3. Az igazgatóság felhatalmazása a szabályzat módosítása folytán szükségessé vált teendők elvégzésére.

FREUNDINNEN.

Mary und Anny begegnen einander. „Ich glaube, dass Fred mich liebt!” sagt Mary, „ich habe gestern gehört, wie er zu dir sagte, dass er mich sehr hoch schätzte.”

„Das stimmt!” entgegnet Anny, „aber wir sprachen über dein Alter.”

SZEMÉRMES MALAC.

— Miért hunyja be a szemét a kis malac, mikor szopik?

— Hogy miért? — Szégyen! — mondja. — Hogy az anyja egy diadém.

Jogesetek a kisipar köréből

Az új adótörvény szerint az adófoglalások elleni igénypercek bélyegkötelesek

A központi bélyegbizottság 1935. április 15-én hozott elvi döntése az új adótörvény 42-53-ik szakaszainak alapján

Az adófoglalások ellen beadott igénypercek a múltban bélyegmentesek voltak, de ez a rend az új adóbehajtási törvény életbe lépésével megváltozott. Az új törvény ugyanis az adóalanyoknak ezt a kedvezményét megvonta és csak az ingatlanok végrehajtására vonatkozó felülvizsgálati kérelmet mentesítette a bélyegkötelezettség alól.

Az ingók befoglalása elleni igénypercek bélyegtarifája a járulékosághoz tartozó ügyekben 60 lei, valamint az idézési bélyeg, míg a törvényszék hatáskörébe tartozó ügyekben az idézési bélyegen kívül 200 lei a tarifa.

A fenti elvi határozatot az új adóbehajtási törvény 42-53-ik szakaszai alapján a központi bélyegbizottság mondta ki.

A tizenöt napi próbaidő elteltével a munkaügyi szerződés önmagától érvénybe lép és végérvényesen megkötöttnek tekintendő

Egy munkás havi 2000 leies fizetés mellett elfoglalta állását új munkaadójánál, akivel úgy állapodott meg, hogy 15 napi próbaidő után kötik meg a végleges megállapodást. A tizenöt nap eltelt, a munkás még három napon át dolgozott az üzemben, de ez alatt az idő alatt nem jött létre a megállapodás. A tizenharmadik napon a munkaadó közölte a munkással, hogy rosszabodtak a viszonyok, nincs munka és így nincs módjában vele a megállapodást véglegesen megkötöni. Kérte, várjon egy hétig, addig ne vállaljon állást, hátha javul a jelenlegi súlyos helyzet. Ez a hét is eltelt, de a munkaadónak ekkor sem volt módjában a szerződést megkötöni, de kijelentette a munkásnak, hogy erre az utóbbi hét napra hajlandó számára kártérítést fizetni.

A munkás keresetet indított a munkaadó ellen 14 napi felmondási időre járó fizetése iránt.

A bíróság előtt a munkaadó előadta, hogy a megállapodás nem volt végleges, mert a próbaidő nem telt le, hanem érvényben volt, amikor a munkást a szolgálatból elbocsátotta. Kérte a kereset elutasítását.

A bíróság a munkaadó fenti érvelésével szemben helyet adott a keresetnek. A bírói ítélet indokolása szerint, ha a munkás javadalmazása havi fizetési összegben lett meghatározva, fenti esetben a munkaügyi szerződés véglegesen megkötöttnek tekintendő. A tizenöt napi próbaidő ugyanis eltelt és ez a munkaügyi törvény 42-ik paragrafusa értelmében azt jelenti, hogy a felek megállapodása végleges. A próbaidőt a felek nem hosszabbíthatják meg, mert a törvény rendelkezései nem engedélyezik azt.

A fentiek után a munkaadó nem hivatkozhat arra, hogy a tizenöt nap elmúlt és nem volt megállapodás, mert a tizenöt napi próbaidő elteltével a törvény értelmében a munkaügyi szerződés önmagától érvénybe lép és az végérvényesen megkötöttnek tekintendő.

Közi: Kele Sándor dr.

CONSECINTE GRAVE.

Morits Löwenstein vine într'un suflet la locotenentul Iorgulescu:

— Domnule locotenent, iubesc pe nevasta mea!

— Da, domnule Löwenstein, recunosc. Ori-când sunt dispus să-ți dau satisfacție.

— N'am nevoie de satisfacție. Vroiam numai să te previn că o să intri în conflict cu tot regimentul d-tale.

Engedményt kérnek a pékek az új illetékekből, mert készleteiket a közönség érdekében szerezték be

Vámörzésre kényszerülnek a kereskedelmi malmok, mert különben be kell szüntetniük üzemeiket.

A gabonaértékesítési intézkedések érvénybe léptek. Az ugynevezett gabonaértékesítési hivatalokat felállították. A hivatalos lap jegyzékét közzétette a malmokról, hogy melyek tekintendők kereskedelmi és melyek vámörzési üzemeknek. Az előbbieket nem vállalhatnak vámörzést. Miután a jegyzékben a megyék területén lévő malmok nyolcvan százaléka kereskedelmi malmoknak tűntek fel, a gazdák, akik ilyen malmokba hozták gabonát őrölni, visszafordulni kényszerültek, gabonájukkal együtt.

A kereskedelmi malmok hetven-hetvenöt százaléka kérvényezte, hogy vámörzési üzemeknek deklarálják őket. A prefektúra a kérvényezés időpontjának lejártá után, még esőtörtökön, továbbította a minisztériumnak a kérvényeket, azaz a

kéréssel, hogy sürgősen állítsák össze az új jegyzéket a malmok végleges kvalifikálásával.

Megkezdődött a rendelkezés értelmében a lisztkészletek bejelentése is. A pékek memorandumot kívánnak intézni a minisztériumhoz. A lisztkészletek után ugyanis különként kilencven bani értékesítési illetéket és huszonöt bani fogyasztási illetéket kell fizetniük. Hangoztatják, hogy a közönség érdekében szerezték be nagyobb készleteket, hogy éppen az átmeneti időben ne legyen hiány kenyérben. Sok malom ilyenkor végzi a szükséges revonálásokat, azért szerezték be jóelőre lisztet. A huszonöt banis fogyasztási adót pedig már megfizették egyszeri a vételnél. Kérni fogják a minisztériumot, hogy engedélyezze nekik.

A villanyszerelők ellen foglalt állást az oradeai városi tanács a szerelők és a villamosmű közötti kenyérharcban

Az oradeai villanyszerelők együttes kérvényben a városhoz fordultak védelemért a villamosmű konkurenciája miatt.

A kérelmesek előadták, hogy a villamosmű magánmunkákat vállal és ezzel letöri az árakat. Ezáltal egyrészt tönkreteszi a helybeli villanyszerelő ipart, másrészt megfosztja a várost tekintélyes összegű adótól, amelyet a villanyszerelők fizetnének.

Kérik, hogy az árszabályozásnál őket is hallgassák meg és hogy a villamosmű ne foglalkozzon szereléssel. Azonkívül a szerelési munka

átvétele alkalmával ne lépjen fel hatóságként, hanem közölje kívánságait és kifogásait a villanyszerelő mesterrel, mert a villamosmű merev fellépése demoralizálja a közönséget.

A városi interimár bizottságban hosszas vitára adott alkalmat a villanyszerelők beadványa. Végül a polgármester határozott állásfoglalása döntötte el a kérdést, aki hangoztatta, hogy a közönség érdekében nem adhat kizárólagossági jogot a villanyszerelőknak és így elutasították kérésüket.

A villamosmű tehát tovább vállalhat.

„A kereskedők nem árdragítók...”

Cluj kereskedői memorandumban tiltakoznak a kontingentálási rendszer ellen

Clujon a napokban több mint ötven kivitellel és behozattal foglalkozó kereskedő által tartott gyűlés élénken tiltakozott a kontingentálási rendszer ellen. A Kereskedők Tanácsa kezdeményezésére tartott összejövetel Róza Mór elnöke alatt élénken kikelt a kereskedők ellen emelt árdragítási vád ellen.

Emlékiratban követelte a kontingentálási rendszer megszüntetését és a devizakereskedelmnek a magánbankok hatáskörébe vonását. Kérték továbbá, hogy a kiviteli jutalmakat azonnal fizessék ki, mert a késedelem következtében csökken az exportőrök vállalkozó kedve, a kiviteli pedig megcsappan. Követelték, hogy a behozattal kéréseket legkésőbb nyolc nap alatt intézzék el és az importmenynységet a régi importőrök részére négy évre előre állapítsák meg.

A tiltakozó emlékiratot Comsa Ionel szenátor, a Sfatul Negustoresc elnöke, dr. Dan Parten, az iparkamara elnöke és Romanovici Gligore adták át Leon miniszternek.

Idegenforgalmi bizottság minden megyében.

A belügyminisztérium mellett működő turisztikai hivatal elhatározta, hogy az eddigi tervek szerint minden megyeközpontban turisztikai bizottságot fog létesíteni, amelynek tevékenysége az idegenforgalom és a turisztika fellendítésére és támogatására irányulna.

A bizottságok elnöke a megyefőnök lesz, míg a tagok sorában helyet foglal a polgármester, a megyei főmérnök, a megyei főorvos, a helység legmagasabb rangú bírása, a helyőrség parancsnoka, a CFR megbízottja, a vendéglősök és szállodatulajdonosok képviselője és mindazon személyiségek, akik megyei vonatkozásban hasznos működést fejthetnek ki a turisztika érdekében.

DIE FARM.

Ein Gericht hat zu entscheiden, zu wem das Land eine Farm, die an der kanadisch-amerikanischen Grenze liegt, gehört. Das Gericht entscheidet für Amerika, worüber der Farmer sehr erfreut ist. Über den Grund seiner Sympathie für Amerika gefragt, antwortet er: „An und für sich war es mir ganz gleich, nur hab, ich gehört, die Winter in Kanada sind so kalt.“

„Meg kell keresni azokat a főtisztviselőket, akik állandó kapcsolatot tartanak a kisbűnösökkel.“

Az Indreptarea írja:

A pénzügyminiszter nyilvánosságra hozta azoknak a tisztviselőknek nevét, akiket megbüntettek a büntetések között fizetéslevonás, áthelyezés és elmozdítás szerepelnek. Arról van szó, hogy nem tettek eleget kötelességüknek a pénz elikkasztottak egyesek.

Első voltunk, akik hangoztattuk, hogy purifikáció szükséges. Ha jobban néznek a dolgok mélyére, gyökerestől lehetne kiirtani a korrupciót és ki lehetne seperi a pénzügyminisztériumból a szemetet, mely elrohasztja legfontosabb pénzügyi intézményeinket.

Nem lehet a költségvetést biztosítani ilyen személyezettel. Meg kell keresni azokat a főtisztviselőket, akik állandó kapcsolatot tartanak fenn a kisbűnösökkel.

HABORUS TÖRTÉNET.

Még a háború alatt történt, hogy az eszterorvos a kötőad helyen épen műtétekkel volt elfoglalva, mikor a tábornok megjelent és rázúzott egy öreg népfelkeltőre, hogy jelentse be az eszterorvosnak.

A népfelkeltő bement a műtőbe és így szól:

— Eszterorvos urnak alásan jelentem, egy test ur van hint.

— Hogy néz ki, mit akar, mi baját,

— Vörös csikok vannak a lábán.

— Mondd meg neki, nem érek rá kimenni, tegye ölmivizes borogatást a lábára.

Képtelenek vagyunk

irányítani gazdasági életünket

Az Argus írja:

A külkereskedelemre vonatkozó hivatalos statisztika bizonyítja, hogy képtelenek vagyunk irányítani gazdasági életünket. Két év óta hangosztatjuk, hogy külkereskedelmi mérlegünk egyensúlya nincs kellően biztosítva. Ha pedig a folyó év első hónapjára vonatkozó adatokat olvassuk, elvesztjük ismét bizalmunkat. A javunkra vagy terhünkre mutatók összegeket felelt ugyanis sok korlátozó rendelkezés folytán képtelenek vagyunk rendelkezni a és a körülmény a külkereskedelem kifogástalan menetét végleg megakasztja.

Franciaországgal szemben 84 millió lejt tesz ki a deficit Románia terhére. Oroszországgal ugyanez a helyzet. — Mindössze 208 millió lej értékű árut szállítottunk a cseh piacra és 530 millió lejt érő cseh árut hoztunk be 1935 első öt hónapjában. Németországból 889 millió lej értékű árut hoztunk be és 824 millió lej értékű árut szállítottunk oda ugyanakkor.

Csupán Olaszországgal jobb a helyzet. 500 millió lei értékű áruval többet szállítottunk Itáliába az év első öt hónapjában, nem lehet azonban onnan átutalni ezt az összeget.

Nincs többé alkalom a régi külkereskedelmi rendszer igénybe vételére. Egyedül árucseréről lehet beszélni a mai időkben.

EXECUTILE SILITE.

Porterul: — Nu văd nimic Dece nu aprinză lumina!

Datornicul: — O să o aprind, dar abia atunci nu o să vezi nimic...

Reich József oluji építésmérnök tette a legolcsóbb ajánlatot a betegsegélyező oluji székházépítési munkálataira.

A cluji munkásbiztosító pénztár új székházának építését Baritiu Septimiu igazgató-főorvos közbenjárására a központ jóváhagyta, sőt nagyobb hozzájárulást is szavazott meg. A székház építésének árlejtése lejárt és a munkásbiztosító pénztár igazgatói irodájában most bontották fel az ország minden részéből érkezett pályázatokat.

Az építkezés csaknem 20 millió leibe fog kerülni. Maga az épület nyersen, vakolat nélkül 7 millió lejt igényel. A berendezés és a felszerelés fogja kitenni a fennmaradó összeget.

Tíz vállalkozó nyújtotta be ajánlatát, akik közül Reich József oluji építésmérnök tette meg a legolcsóbb ajánlatot. Az igazgatóság az ajánlatokat csütörtök délután vizsgálta felül és az iratokat felterjesztik a bucaresti központi árlejtési hivatalhoz, ahol még egyszer formailag is átvizsgálják, s azután a központi betegsegélyező hivatalhoz utalják át s ott erősítik meg véglegesen a döntést.

Az építkezéshez még ez év folyamán hozzákezdnek és az árlejtés kikötése szerint 100 napon belül át kell adni a bizottságnak a kész épületet.

Az épületet a betegsegélyező Intézet Calugariu ucai telkén építik fel, amelyet ezelőtt hat évvel vásároltak meg a Vákol családtól.

Az épületben nemcsak a könnyű, fentjártó betegeket fogják gyógyítani, hanem egy szükség-kórházat is berendeznek arra az esetre, ha a beteg hely hiánya miatt nem lehet a közközházban elhelyezni.

MIT TUD AZ A RABBI?

Kohné megcsalta az urát és lelkiismeretfurdalástól úszva elment a rabbihoz és elmondta neki az ő nagy bűnét.

— Menj haza, — mondta a rabbi — és mondjál el három szót!

Kohné egy hét múlva újra megcsalta az urát, de már restellt a rabbihoz menni, erre elment a szomszéd város rabbijához és annak mondta el az ő nagy bűnét.

— Menj haza, — mondta a rabbi — és mondjál el öt szót!

Kohné csodálkozva kérdezte:

— Öt szót? A szomszéd rabbi csak három szót rendelt.

— Ugyan, — szól a rabbi — mit ért az a rabbi a szerelmekhez...

Megalakult a hazaiszövetkezetek első három országos központja

Az egyik központ adminisztratív, a másik termelési és értékesítési, a harmadik fogyasztási.

Rövidesen megtartják a három központ delegátusai az Országos Szövetkezeti Központ alakuló gyűlését

Ismeretes, hogy az új törvény életbe lépése folytán a hazaiszövetkezetek átszervezése és centralizálása folyamatban van. Ezeknek a változásoknak egyrésze most már befejezett tény lett és a Hivatalos Lapban megjelent a szövetkezeti mozgalom központi adminisztratív szerveinek megalakulásáról szóló minisztertanácsi rendelet és királyi dekrétum is.

Az új alakulat hivatalos neve „A szövetkezetek irányításának, szervezésének és ellenőrzésének központja” és megalapításában 29 szövetkezeti egység vett részt. Tekintettel arra, hogy ennek az alakulatnak csak erkölcsi és intellektuális feladatai vannak, az új intézménynek nincsen alapitőkéje.

Ez a központ a különböző szövetkezeti körzetek, szövetségek és független szövetkezetek megszervezésével, irányításával és ellenőrzésével fog foglalkozni. Elén öttagú igazgatóság áll, ugyanannyi póttaggal és húsz közgyűlési delegátussal. Erdély mindössze négy ilyen közgyűlési delegátussal szerepel az új szövetkezeti központ közgyűlési delegátusai között és pedig Fodor János oradeai, Munteanu Mihai esperes aighetul marmatiei, I. Buzlea treiscaului és L. Stefani dr. brasovi delegátus személyében. Ezzel egyidejűleg jóváhagyást nyert a mezőgazdasági termelő, beszerzési és értékesítési szövetkezetek központja is, amelyet 64 egység hozott létre. Ennek a központnak 5.555.000 lei az alapitőkéje, amelyből

550.000 lejt a szövetkezetek jegyzetéké, míg a többi 5 millió lejt az állam. Ez a központ természetesen mindenféle külkereskedelmi ügylettel fog foglalkozni. A királyi dekrétum kimondja, hogy a búza árának fentartására irányuló állami beavatkozás, továbbá a hadsereg és a közintézmények mezőgazdasági termékekkel való ellátása kizárólag ennek a szövetkezeti központnak az útján fog történni. A központot háttagu igazgatóság vezeti, ugyanannyi póttaggal és az ellenőrzést háromtagú felügyelőbizottság fogja végezni. A húsz közgyűlési delegátus között két erdélyi van és pedig I. Medriga Turdáról és Al. Popa Liza Fágărăşról.

A harmadik szövetkezeti központ a fogyasztási szövetkezeteké, amelyben 81 egység vett részt alapitőként 270.000 lei alapitővel és eke az állam is jegyzetéké 5 millió lejt.

Ennek a központnak a feladata többek között az lesz, hogy a monopolizált cikkek terjesztését szervezze és tagszövetkezetek mindenféle szükségessé árúval ellátása. Elén háttagu vezetőség áll, ugyanannyi póttaggal és három felügyelőbizottsági taggal. A húsz közgyűlési delegátus közül négy erdélyi.

A három szövetkezeti központ delegátusai alkotják az Országos Szövetkezeti Központ Alakuló közgyűlését, amelyet rövidesen meg fognak tartani.

Hatvanhárom városi telket adn k el, hogy pénzhez jusson Oradea a városi közmunkák finanszírozásához

Minisztertanácsi engedéllyel árverés útján adják el a városi telkeket, amelyekért 5—6 millió leire számítanak.

A napokban leérkezett Oradea városához a minisztertanács határozata, amellyel az hozzájárul az eladásra kizemelt 63 városi telék értékesítéséhez. A város négy és félmillió lei kiküldetési árban nyilvános árverésen fogja a telkeket értékesíteni és a sajtó útján a polgárságot külön is meghívja majd, hogy vegyen részt az árverésen.

Figyelemreméltó, hogy az árverésen befolyt összeget, a minisztertanácsi határozat szerint, Oradea város csakis közmunkákra fordíthatja.

Sürgősen le kellene bonyolítani a 63 ingatlan eladását, mert annak a pár milliónak, ami érték befolyik, ezer helye lesz.

Egyébként a város arra számít — és joggal, — hogy a 4 és fél millióra becsült telkekért a nyilvános versengés segítségével legalább egy millióval többet fog kapni. Végeredményben tehát öt és hat millió lei között lesz az összeg, amelyet Oradea város rövidesen kézhez kap és közmunkákba fektethet.

„Nem fényűzési cikkről van szó...”

Az Universul írja:

Az ország több részéből panaszokat kapunk arra nézve, hogy egyrészt nincs elegendő gyógyszer, másrészt pedig túl magas ennek az ára. Kórházak, klinikák, orvosok elutasítják a betegeket. Azt hittük, hogy rövid átmeneti időről van szó, s nem állandósul ez a lehetetlen helyzet. Nem fényűzési cikkről van szó, amiről le lehet mondani, vagy helyettesíteni. Nagy erőfeszítéseket tesznek, hogy különféle keverékekkel pótolják a hiányt, ezek azonban a célnak nem felelnek meg. Azt mondták, hogy a kérdést kiküldött bizottság tanulmányozza illetékes helyen, ennek dacára sem mutatkozik javulás ezen a téren. Az egészségügyi miniszternek kötelessége, hogy szüntesse meg ezt az áldatlan helyzetet s adja meg a kezelési lehetőséget a betegeknek.

AZ SEMMI

Móricza és Samuha összevesznek a tiapetodon és Móricza pofonúti a Samukát.

— Várjál csak, — mondja böggve Samuha — ki leszel csapva a suliból.

— Olyan biztos vagy bennel, — kérdezi Móricza.

— Mi az, hogy — szipog Samuha — meghívtuk a tanító urat vacsorára. Most képzelted...

Erre Móricza egymásután háromszor pofonúti a Samukát, kétszer belerug és diadalmasan vágja ki:

— Mí pedig edékre hívtuk nos...

Az aradi munkakamara minden erkölcsi és anyagi támogatást megad az aradi bór-
iparosok most alakult
bórszövetkezetének

Néhány nappal ezelőtt általános lelkesedés mellett megalakult Aradon a bór-
iparosok szövetkezte, amely azzal a céllal létesült, hogy tagjai számára olcsóbbá tegye a nyersáru beszerzését és általában könnyítsen a bór-
iparosok helyzetén. A szövetkezet alakuló gyűlése után a munkakamara vezetősége ülést tartott, amelyen elhatározták, hogy az ujonnan szervezett bórszövetkezetnek a munkakamara mindennemű erkölcsi és anyagi támogatást megad.

Adoc Axentie, az aradi bór-
iparosok szövetkezetének elnöke most a fővárosba utazott, hogy a bórszövetkezet létesítése kapcsán a szükségesé vált formákat alintezze.

MATEMATIKA.

Kóhn és Grün kint vacsorázni egy kőből vendéglőben. Nem tényleg együldöz, s pincér, ültette őket egy asztalhoz, nem is beszélgetnek. Miután a pászor vacsorát megették, fizesnek. Kóhn tíz lei borraalót ad és így szól:

— Osszák el.

Grün ötven bani borraalót ad és így szól:

— Szorozzák meg.

Végérvényesen megszűnt a világhírű siriai Marty-féle konyakgyár

Ötvenkét évi működés után külön vevőknek adta el a tulajdonos bank a gyár egyes épületeit. — A nagymultu iparvállalat felszámados működésének rövid története.

Siriának, de az egész Aradhegyaljának a történelmi kastélyon és a városon kívül a Marty-féle cognacgyár volt mindig a legnagyobb nevezetessége és látványossága. Ez a cognacgyár vette fel a Hegyalja bortermésének egy bizonyos hányadát és dolgozta fel cognacká. Gyümölcspárolója pedig a cseresznye- és meggytermés legnagyobb részét kötötte le tisztességes áron. Üzeme állandóan 70—80 tisztviselőt és munkást foglalkoztatott. Az impériumváltozás után ebben a gyárhelyiségben kapott letelepedési engedélyt a szintén világhírű Zwack likörgyár is, miáltal újabb milliók kerültek Aradhegyalja vérkeringésébe. Ez a gyárhelyiség, mint ilyen a napokban véglegesen megszűnt.

A cognacgyárat 1883-ban alapították R. Marty és Társai cég alatt, francia és magyar tőkések, az alapításban tevékeny részt vett a báró Bohus-család is. R. Marty és munkatársai rövid idő alatt a tengerentúlról is nagy tömegben szállították a világosi cognacot; az egész világ ismertté tették a Marty-céget. A gyár rohamosan fejlődött és a Dephanis-család betársulásával újabb tőkéket fektettek be a folyton nagybővülő üzembe. Ám a kiváló szakferfiak és a Bohus bárók elhaláloztak, mások meg visszatértek hazájukba, Franciaországba, csupán egy Dephanis maradt még a gyár vegyszeti osztályának élén, míg a részvénytulajdonos többségét Havas István vette át. Talán a megfelelő tőke hiánya, vagy a gazdasági válság okozta, hogy 1929-ben a gyár beszüntette üzemét, ezt követte 1933-ban a Zwack likörgyár Aradra költözése. A gyárhelyiség azóta üzemen kívüli állapotban várt vevőre. Szó volt arról, hogy egy bucurestii pénzcsoport üzembe helyezi ismét és ezért nagy meglepetést keltett, hogy a gyárnál érdeklődéssel bíró bank árverés alá bocsátotta az épületeket, melyeket sikerült is egyenként olcsón eladogatni, ami aztán most már minden reménytől megfosztotta a Hegyalja népét, hogy a világhírű gyárat valaha is üzembe helyezik még.

„Miért tettek volna éppen ezzel kivételt?”

A Dimineata írja:

A Viitorul azt mondja, hogy jó eredményt járt a nemzeti-munka védelmére vonatkozó törvény alkalmazása. A kormány hivatalosan megállapítja, hogy a törvény életbe léptetése óta eltelt idő alatt sikerült biztosítani a román elem jogait a magánvállalatokban. Nem hiszünk ebben. A törvényeket nálunk nem alkalmazzák kellőmértékben, miért tettek volna éppen ezzel kivételt? Nem lehet különben sem feltenni, hogy néhány hónap leforgása alatt megváltoztathatták volna az egész gazdasági életet. A román gazdasági élet nacionalizálása nem néhány hónap óta folyik. Ez demagógia nélkül hosszú idő óta van folyamatban. A helyzetről hamis képet adtak s most a Viitorulnak alkalma van, hogy bejelentse a sikert. S ha már erről van szó, rá kell mutatnunk azokra a hibákra, melyeket a törvény alkalmazása során elkövettek. A törvény végrehajtási utasításában megnyilvánuló szellem ellenkezik a törvény rendelkezéseivel s így nem az eredeti célt valósította meg. A törvény ugyanis az állampolgárok között nem tett etnikai különbséget. A Viitorul miéért eredményt jelentett? Ha a végrehajtási utasítás alkalmazására gondol, akkor ez nem alkalmas öndicséretre.

IGAZAD VAN, FIAM.

A népszerű fiatal iparost, aki nemrég nősült, erősen kordában tartja a felesége. Az asszony valóságos nevelőnői szerepkört tölt be a férj mellett. Néhány nappal ezelőtt is nagyobb társaságban idegesen rászólt a férjére:

— Szörnyű, hogy te mindent fordítva csinálsz.

Mire a férj kissé röstelkedve válaszolta:

— Igazad van, fiam. Előbb elvettelek feleségül és csak azután ismertelek meg.

Még a tél beállta előtt megnyílik az aradi iparos aggmenház

Ismeretes, hogy az aradi ipartestület aggmenház létesítésén fáradozik, hogy a munkaképtelen és elaggott öreg iparosoknak nyugodt hajlékot és életet biztosítson. Az előkészítő munka a legnagyobb csendben, de annál eredményesebben folyik és állandóan folynak a tanácskozások az egyes szakmák vezetőivel, hogy az Otthon felszerelését minél kevesebb költséggel szerzhessék be. Az áldozatkészségben elsőnek az asztalos iparosok mutattak jó példát, akik a butorszükséglet kétharmad részét teljesen díjtalanul adják, az egyharmad részt pedig önköltségi áron ajánlották fel. A fémiparosok sem akarnak elmaradni és már eddig jelentkeztek derék fém-

iparosok, akik hajlandók tíz ágyat ingyen elkészíteni. Hasonlóképpen három szobafestőmester is felajánlotta, hogy egy-egy szobát díjtalanul ki-fest. A fürdőszoba és mosdók felszerelése, valamint a villanyvilágítás bevezetése minimális költséggel biztosítottak látszik. Nagyobb gondot okoz az ágyneműk, asztalneműk, takarók és evőeszközök bevásárlása, mert ezek sok pénzbe kerülnek, de az aggmenház vezetősége reméli, hogy itt is nagy árendeménnyben részesül. Minden remény megvan arra, hogy ezt az emberbaráti intézményt még ebben az évben, lehetőleg a tél beállta előtt, teljesen készen átadhatják nemes rendeltetésének.

Cluji építőmunkások újabb mozgalma a kontármunkások dolgoztatása ellen

A cluji építőipari munkások emlékiratot nyújtottak be a polgármesterhez, a munkaügyi felügyelőséghez, a munkakamara elnökségéhez, valamint a vármegyéhez, melyben rámutattak arra a sérelemre, hogy a legtöbb építőmester a bérek leszorítása érdekében ma is vidékről beözönlő munkásokkal dolgoztat, míg a helybeli építőmunkások állástalanul tengődnek.

Az emlékirat bőven fejtegeti, hogy az építőipar szezonhoz van kötve és az építőmunkások ez alatt az idő alatt kell megkeressék télire is ke-

nyerüket. Így tehát valóságos létérdeke a helyi építőmunkásoknak, hogy az építési szezonban munkához jussanak.

Az építőipari munkások különben már tavasszal rámutattak arra a veszélyre, amit az idegen munkások beözönlése számukra jelent. Annak idején megígérték nekik, hogy eltiltják a munkaadókat a vidékről beözönlő munkások alkalmazásától. Az ígéretet azonban nem váltották be és így az építőmunkások most újból az illetékes hatóságokhoz fordultak sérelmükkel.

Ünnepélyes külsőségek között, zászlószenteléssel egybekötve ünnepelte ötven éves jubileumát a devai ipartestület

Folyó hó 14-én, vasárnap tartotta meg ötven éves fennállásának jubileumi ünnepségét a devai ipartestület.

A jubileumi ünnepség reggel fél 9 órakor vette kezdetét a testület székházában megtartott közgyűléssel. A közgyűlésen, melyet dr. Eugen Hossu elnök, városi tisztifőorvos nyitott meg, dr. Victor Suiaga devai ügyvéd, a testület ügyésze tartott előadást, az 1885-ben megalakult testület-ről, annak fejlődéséről és történetéről.

A közgyűlésen jelen volt dr. Mioeu Romulus megyefőnök, Petru Perian polgármester és résztvettek nemcsak a megyéből, hanem még a szomszédos megyékből kiküldött testületi képviselők is. A közgyűlést zászlószentelési ünnepség követte, mely a piactéren felállított emelvényen ment végbe programszerűen az összes felekezetek lelkészeinek részvételével. A zászlószentelési ünnepélyen a kiküldött résztvevők egy-egy ezüstszeget vertek a zászlóba.

Utána közbejött a Kaszinó-étterem helyiségeiben.

KORLATLAN FOGASOK.

Rádióról van szó. Azt mondja az egyik ur:

— Nekem van egy öt lámpás rádióm, azzal tudom fogni Pestet, Bécsét, Páris és Londont is.

— Az semmi, — mondja a másik, — nekem van egy hét lámpásosom azzal tudom fogni Tokiot, Newyorkot, Algirt és Buenos-Ayrest.

— Aber, — szól bele a vitába Grün, — ez mind semmi. Nekem van egy lámpásom, azt leoltom és amit csak akarok, mindent fogok.

Két szenzációs találmány.

Két milánói olasz mérnök olyan motort talált fel, amely hajtóerőként a nap melegét használja fel. A gépet bemutatták a város főmérnöki hivatalának és a mérnökszindikátus képviselőinek.

Moszkvai jelentés szerint a szovjet tudományos intézet feltalálta a mesterséges kaucsukot. A jaroszlavi üzemeket már be is rendezték a műgummi gyártására.

Két nyilatkozat...

A Dreptatea írja:

Antonescu pénzügyminiszter és Argetoianu volt pénzügyminiszter nyilatkoztak az utóbbi napokban. Antonescu azzal dicsekedett, hogy nyugodt, mert jól áll az állam költségvetése, Argetoianu szerint meg oly nagy a nyomor, hogy ez a legbékéltetőbb embert is felbosszantja. Argetoianu tehát nem nyugodt.

Nincs szó véleménykülönbségről, hanem csak két ellentétes ténymegállapításról.

Egyenesen felháborító Antonescu megállapítása s ez tapintatlanságról tesz tanuságot. A lakosság jól tudja, hogy Antonescu a legkényelmesebb megoldási módot választotta és felemelte a fogyasztási adókat, egyformán sújtja a szegényeket és gazdagokat. Legyen oly kegyes a pénzügyminiszter és keressen fel egy falusit házában. Tartózkodjon ott 24 órán keresztül s győződjön meg arról az éhségről, amit új takasai okoztak. A behajtási szines cédulák helyett a való élettel nézzen szembe s azon gondolkozzék, hogyan élhet meg ma egy kistisztviselő 2000 leiből ötdomagával havonta? Antonescu azt hiszi, hogy a bevételek a mai színvonalon maradnak. Az adófizetők mindenüket eladták már. Nem gondol arra, vajjon a most következő fizetési időszakokra mi juthat?

ÎȘI CUNOAȘTE TATAL.

— Ce va spune tatăl tău când ti voru cere mâna ta?

— O, Georges dragă, nu mă sili să promunț față de tine, astfel de cuvinte injurioase.

INOCENȚA.

— Marieto, de ce zâmbești întodeauna când te rogi lui Dumnezeu?

— Nu mi-ai spus tu mămică, că nu mi-se poate refuza nimic, când zâmbesc?

Uj vasuti vámolási rendelkezés lépett életbe.

A külföldről érkező áruk elvámolására az államvasuti vezérigazgatóság 24 órás határidőt engedélyezett. Ennek eltelté után négy napon át naponként 200 lei fekbér fizetendő minden vagon után, abban az esetben, ha a külkereskedelmi rezsim rendelkezései következtében engedély, vagy más okirat beszerzése is szükséges az elvámoláshoz.

A négy nap eltelté után az államvasut a rendes fekbért számítja fel.

Rendkívüli esetekben az államvasut vezérigazgatósága hajlandó arra, hogy kérésre fekbérleszállítást is engedélyezzen.

DER BRAUTIGAM

„Also Sie wollen meine Tochter als Gattin, junger Mann? Meine Entscheidung, hängt von Ihrer Finanzlage ab.“

„So? Meine Finanzlage hängt von Ihrer Entscheidung ab.“

UGYAN KERLEK...

— Napról-napra halogatom, de holnap már végre mégis el kell mennem a kártyavetőasszonyhoz, mert meg akarom tudni, hogy megcsal-e engem?

— No, de kérlek, ahogy a férjedet ismerem, ilyenről fel se lehet róla tételizni.

— Ugyan, ugyan, ki beszélt itt a férjemről?...

NASZUT.

A fiatal pár nászútra ment és mindjárt az első ebédnél így szólt a férj:

— Itt az étlap, fiam, válassz.

— Édesem, — szólt az asszonyka — te úgyis tudod, mit szeretek a legjobban.

— Igen, igen, tubicám, de most együtt és ne csókolózzunk.

DAS GEBURTSTAGSGESCHENK.

„Mama, zum Geburtstag werde ich dir eine Blumenvase schenken!“

„Sehr brav von dir, mein Kind, aber ich brauche ja keine.“

„O ja, Mama. Die aus dem Salon habe ich gerade zerbrochen.“

ALLATKERT.

A családhoz egy hölgy érkezik látogatónak és a kis Mancit azt az ajánlatot teszi neki, hogy játsszanak állatkertben.

— Te leszel az oroszán, — mondja.

— Igen. És mit kell csinálnom?

— Fel-alá jársz és bűdös vagy.

DIE HERRENFÄHRERIN.

„Jetzt hättest du den Mann beinahe überfahren, wenn er nicht zur Seite gesprungen wäre!“

„Oh, das macht nichts, das war mein Mann, der Arzt sagt ihm so fortwährend, er soll Bewegung machen.“

Havi adófizetés kedvezményét kéri Iparosok és kereskedők számára a timisoarai iparkamara

A timisoarai iparkamara új főtitkára, Manuila Kamil akciót indított annak érdekében, hogy a pénzügyminisztérium adjon lehetőséget iparosok és kereskedők adójának havi részletekben való fizetésére. Ezáltal ugyanis el lehetne kerülni az adók felgyülemését s amellett, hogy megszűnnének a kegyetlen végrehajtások, az állam is jobban járna.

A kamara elhatározta a cégtáblák felfüggesztését is annak megállapítása végett, hogy meg-egyeznek-e azok a cégbejegyzés nevével.

Leértékelték az osztályozásnál a timisoarai építészeket

A sérelmes inkadrálás ellen az érdekeltek valamennyi illetékes fórumnál interveniáltak.

Tisztességtelen konkurrencia a sérelmes inkadrálás háttérében

Timisoarán az építészek osztályozása megtörtént, azonban nagy elégedetlenséget váltott ki. Ugyanis mindamellett, hogy a város annakidején igazolta, hogy az egyes építészek mióta végeznek tervezési munkákat is, csak keveset ismertek el műépítésznek („architect reconnu“) a többi építész kőművesmestereknek deklarálta és meglehetősen korlátozott hatáskört szabtak ki számukra.

Összesen nyolc kategóriát állapítottak meg az építőmestereknek, mindegyiknek fokozatosan kisebb hatáskört engedélyeztek.

Ez az osztályozás annál inkább keltett elkeseredést, mert híre járt, hogy más helységeken az összes építészeket a városi helyhatósági bizonyítvány alapján műépítészeknek ismerték el.

A timisoarai építészek is bizonyítványt kaptak annakidején a várostól, hogy több mint öt év óta foglalkoznak nemcsak kivitelezéssel, hanem tervezéssel is. Így aztán annak rendje és módja szerint ők is lettek inkadrálva, csak hogy erre néhány helybeli építésmérnök feljelentést adott be az építésztestülethez, amire vizsgálat indult meg, amelynek eredményét mindmáig nem közölték az érdekeltekkel.

Ugy látszik, ez volt az oka az újabb téves osztályozásnak. Igen tekintélyes, jóhírnevű építészek, akik évek óta a legszebb épületeket tervezik és emelik a városban, most egyszerre kő-

művesmesterek lettek, akiknek nem minden munkát szabad vállalniuk.

Az érdekeltek az új osztályozás ellen állást foglaltak s úgy az ítélőtábla mellett működő közigazgatási bírósághoz, mint a kultuszminisztériumhoz, az építészeti akadémiához és az építésztestülethez felelőbezték s egyben a városi vezetőséget is megkérték, interveniáljon a sérelmek orvoslása érdekében.

DAS GESETZ DER SCHWERE

„Was hält uns auf der Erdoberfläche fest?“

„Das Newtonsche Gesetz der Schwere.“

„Und was machten die Leute, die vor Newton lebten?“

Str. Remus 10 számú ház

lakással és asztalos műhellyel olcsón és előnyös feltételek mellett

eladó.

Bővebbet: Iparosok Hírteljesítőzeténél Arad.

A 21 éves Bászeli Károly megmagyarázza, hogy lehet, hogy gépe egymilliót is fordulhat egy másodperc alatt

Helyezim riport a diák lakásáról, ahol a fiatal fiú nagy gondolata megszületett. — A fiatal feltaláló népszerű magyarázata géperől, amely ma még „csak“ félmillió fordulatot tud megtenni másodpercenként.

Világhírű egyetemi tanárok versengenek a zseniális fiúért

Tatatóváros, a magyar Salzburg, újabb esemény központjába került. Ez az esemény nem művészi, mint amilyenhez a jó tővárosiak szinte hozzászóltak, hanem olyan tudományos jelentőségű, amelyre nincs a világnak olyan városa, hogy büszke ne lenne.

Tatatóvárosban él, itt született, itt járt gimnáziumba és itt lakik most is özvegy édesanyjával együtt ennek a kornak talán egyik legnagyobb fizikusa.

Erről a fizikusról, erről a tudós magyar ifjúról százazrek tudják már, hogy olyan dolgot talált fel, amely forradalmasítani fogja a fizikának, kémiaának és matematikának sok-sok területét. Még Einstein egyik megállapításába is beleszólt, illetve ennek a zseniális magyar találmánynak a segítségével kézzelfoghatólag igazolni fogják, hogy „a tömeg a sebességnek a függvénye...“

A tővárosi Rákóczi-u. 11. számú házban lakik öv. Bászeli Károlyné, egy ezredorvos felesége. Vele lakik 18 esztendő leánya és itt van

most negyedik egyetemi félévét befejezve Bászeli Károly 21 esztendő egyetemi hallgató is, aki arról nevezetes, hogy olyan ultracentrifugát szerkesztett, amely percenként félmilliót fordul.

Hogy ez mit jelent, csak akkor tudjuk megérteni, ha tekintetbe vesszük, hogy az eddig szerkesztett centrifugák közül a leggyorsabb sem fordult többet ennek a felénél. Pedig az eddigi centrifugákat világszerte elismert híres tudós professzorok szerkesztették, minden olyan segítséggel, amit a technika mai állása mellett csak rendelkezésükre lehetett bocsátani.

Bászeli Károly centrifugáját a szegedi egyetem fabrikálta össze, mert azt a szót, hogy gyártotta, igazán nem lehet rá alkalmazni. Nem állottak technikai segédeszközök sem a rendelkezésére, de tudománya és rátermettsége következtében mégis megalkothatta csodálatos szerkezetét ez a magyar diák.

AZ AJTÓT IS BÁSZELI TALÁLMA NYA ZARJA

Szikár legény. Csontos pofacsontu, lobogó haju: igazi diaktípus. Gyerek-ember még. Folyton nevet. Kacag a szeme, kacag a szája, kacag a haja és kacagnak hatalmas tenyerei is, amint azokkal gesztikulálva igyekezik beavatni a fizikának és matematikának abba a boszorkánykonyhájába, amelyben ő annyira járatos.

Mindjárt az ajtónál feltűnik, hogy feltaláló lakásán járok. Mert Bászeli Károlynak már öt találmánya van. Az egyik találmányt alkalmazza is az édesanyja, aki boldogan meséli, hogy a lakás elektromos védőberendezését a Károly már negyedik gimnazista korában „spekulálta ki“.

Ez a találmány valóban szellemes és abban

áll, hogy a lakás ajtaját semmiféle élő nem nyithatja ki anélkül, hogy ehhez a lakásban lévő hozzátartozó ne járulna hozzá. Ide bizony nem hatolhat be betörő, mert Bászeli Károlynak áramköre olyan ütést mér rá, még ha gumikesztyűvel is kísérletezik, hogy holtanapjáig megemlegetné.

— „Van még egy ilyen gyakorlatias találmányom“ — mondja szerénykedve és szinte elpirul — egy olyasféle, amelynek segítségével 50 százalékos villanyáramot lehet megtakarítani. Ezt már szabadalmaztattam is és most tárgyalnak velem a különböző elektromos gyárak.

— A másik két találmányom műszaki mérőeszköz. Ezeket is szabadalmaztattam. Azt hiszem azonban, hogy kár lenne ezekről a gyerekes dolgokról bővebben beszélni.

Kiderül közben, hogy Bászeli Károly bizony nem volt iesen diák, mint ahogy az ember hinné.

„GÖTTINGABA MEGYÉK, ODA HÍVTA“

— Csak a matematika és fizika érdekelt folyton, — mondja. Özvegy tanár ur észre vette rajtam, hogy szeretem ezt a két tárgyat és mindig megengedte, hogy a fizika-teremben kísérletezzek. Azokat a „gyerekes dolgokat“ is a tővárosi piaristák gimnáziumának fizikai szertárában szerkesztettem össze.

Azt is elmondja, hogy eszeágában sincs mérnöknek lenni, mint ahogy a hír elterjedt.

— Matematika-fizikai tanári pályára készültem, de hát az már csak a múlt emléke, — mondja és megcsillannak hófehér fogai, amint elneveti magát. Tudniillik kérem — folytatja — most én ki fogok menni Göttingába és ott le-

A francia kézművesipar vezetőinek budapesti látogatása.

Julius 24-én francia kézművesipari delegáció érkezik Budapestre, ahol az Ipartestületek Országos Központjában tárgyalni fogja a kölcsönös kisipari export fejlesztésének lehetőségeit.

A delegációt a francia kormány megbízottja, Paulin Albert képviselő, a francia parlament kisipari blokkjának elnöke vezeti. A delegáció tagjai: Tailladet Robert, a francia kézművesipari szövetség elnöke, Grandadam György, a párisi kézműveskamara elnöke és a szövetség két titkára. Az Ipartestületek Országos Központja francia vendégei több napot töltenek Budapesten és tanulmányozni fogják a magyar kézművesipar intézményeit.

A delegáció Budapestről Rómába utazik, hogy az olasz kézművesipar vezetőivel is tárgyalják a kisipari exportlehetőségeket.

★

TÖRTÉNET A SZUNYOGRÓL.

A vasúti fülkében hárman ülnek. Egy fiatal hölgy, egy fiatal ur és egy öreg ur. Nem ismerik egymást.

A fiatal hölgynek tetszik az vele szemben ülő fiatalember, barátságosan néz rá, minduntalan feléje mosolyog, megkéri, hogy nyissa ki az ablakot, aztán megkéri, hogy csukja be az ablakot, aztán kölcsön kér tőle egy újságot, aztán visszahadja és mosolyogva megköszöni, de a fiatalember mintha észre se venné a fiatal hölgyet, szenvtelenül tessz meg mindent, amit a szép vízvai kér tőle, de intímabb megismerkedésre nem kapható.

A hölgy végre megunja a hiábavaló játékot, hűhösön felkel, kimegy a fülkéből és erőlyesen becsapja maga mögött az ajtót.

— Ej, ej, fiatalember — szólal meg az öreg ur — hát nem vette észre, hogy ez a szép hölgy mindenáron ki akart kezdeni magával? Bezzeg, mikor én ilyen fiatal voltam, még a szunyogot is megölttem.

A fiatalember erre fűrgén felugrott, megismogatta a haját, megigazította a nyakkendőjét és karjait a levegőbe lebegtetve, negédesen így szólt:

— Züm... Züm...

★

Az állam haragos adószedő...

A Tara Noastra írja:

Ahelyett, hogy az állam a lakosságot gyámolítaná, kihasználja azt adóvégrehajtó képében. Minden kilogram cukor után 14 lei taksát fizetünk, ami 24 leire emelkedik a kávénál. Az állam haragos adószedő. Sohasem volt ily nagyfontossága a dobznak. Az iparvállalatokat megtöltik az összeköttetéssel bíró alkalmazottak s politikájuk az állampolgárok pusztulását okozza. Erős akar lenni és bennünket gyöngít. Gazdag szeretne lenni s bennünket szegényít. Ezzel nem lehet a mult hibáit javítani.

★

BESSERUNG

„Agelklagter, vor einem Jahr standen Sie vor mir wegen eines Diebstahls von 200 Schilling und jetzt haben Sie schon wieder 100 Schilling gestohlen!”

„Bitte, Herr Richter, ich habe mich doch schon um die Hälfte gebessert!”

★

Brasov 10 évre mentesítette a városi illetékek fizetése alól az Astra-gyárat.

Az Astra—Unio—Romloc beadványt intézett a brasovi ideiglenes városi tanácshoz, amelyben kérték, hogy építendő brasovi üzemüket 10 évre mentesítsék a városi illetékek alól. A városi tanács foglalkozott a kérelemmel és elhatározta, hogy az üzemet 10 évre mentesítik az illetékek alól.

★

INTEPRETARE.

La un pictor celebru se prezintă o pictură în Arad.

Ce pictezi, dudue o întreabă pictorul.

— Pictez ce vâd!

— Asta nu e rău, dar bagă de seamă să nu ai desiluzii când vei vedea ce pictezi... (S. P.)

Hibák és mulasztások az új kiviteli és behozatali szabályzat végrehajtása körül

Nem kielégítőek a szakminisztériumok hivatalos statisztikái. — Az év első nyolc hónapjában négy és félmilliárd lej értékű árut importáltunk

Sajnos, a drágaság nőni fog...

Minthogy az egyes szakminisztériumok statisztikai hivatalai igen nagy késedelemmel teszik közzé munkálataikat, a külkereskedelmi forgalom részleteit jóval később ismerjük meg a statisztikai adatokból, mint ahogy szükséges volna. Az árucere különböző rendszereinek tükröképe pedig rendszerint nem az, amit érdekelt kereskedelmi és ipari körök, többé-kevésbé érdekelt szaklapok és nem utolsósorban a hivatalnokoknak és kijáróknak az a nagy hadserege mutat be a közvéleménynek, hanem kizárólag az, amit a statisztikai adatok mutatnak. Ezek aztán a maguk valóságában megismertetik egyik vagy a másik rendszer előnyeit és hibáit, amelyek nem mindig ugyanazok, amit a közönség hisz. Az új kiviteli és behozatali szabályzat életbeléptetése előtt mindenki sirt amiatt, hogy a helyzet bizonytalansága folytán se árut exportálni, se árut behozni nem lehet. Most hogy a pénzügyminisztérium statisztikája elkészült az év első nyolc hónapjának forgalmáról, kiderült, hogy az idő alatt

4.424 millió lei értékű árut importáltunk külföldről.

A négy és fél milliárdos behozatal a mai viszonyok között igen nagyinak mondható. A kormány egész figyelme arra van irányítva, hogy több árut értékesítsünk a külföldön, mint amennyit ott vásárolunk s ha ennek dacára az import elérte a négy és fél milliárdot, ez azt jelenti, hogy ennél többet kellett exportálnunk.

Kiderül más szóval, hogy mégis csak a kompenzációs rendszer az, amely mellett az árucere viszonylagos élénkséggel folyhat s hogy

a behozatal kompenzációs lehetőségei csábítóbbak, mint a kiviteli prémiumok.

Nagy előnye a kompenzációs eljárásnak az is, hogy azt a felek egymás között, a hatósági szervek minimális beleavatkozása nélkül tudják lebonyolítani, míg a mai rendszer mellett állandó a szüksége annak, hogy a minisztériumok valamelyikéhez, vagy a Banca Nationalához kell fordulni részlet-kérdésekben, amelyek azonban kivétel nélkül erősen hátráltatják az üzlet lebonyolítását. Itt van például legújabbban a transzfer-vizumok kérdése. Még abban az időben is, amikor az exporttal szerzett devizák forgalombahozhatók voltak, elrendelte a jegybank, hogy

a külföldi áruk behozatalához a kereskedelmi minisztérium engedélyén kívül a jegybank transzfer vizumát is meg kell szerezni, mert csak a jegybank tudja megállapítani, hogy befolytak-e olyan mértékben az export-devizák, hogy az import fedezhető legyen. Az importőrök megszerezték ezt is, mert így legalább biztosítva érezték magukat abban a tekintetben, hogy külföldi eladók pontosan megkapják követelésüket. A Banca Nationala azonban a saját transzfer-vizumait sem tudta mindig honorálni s erre újabb rendeletet adott ki, amelyben közölte, hogy

a transzfer-vizum nem kötelezi a jegybankot arra, hogy az átutalást napra teljesítse. A vizum megszerzésének kötelezettsége tehát fennmaradt — de lekapcsolták róla azt az előnyt, ami érdemessé tette a megszerzését

A transzfer-vizum megszerzését azonban nem tette könnyebbé a Banca Nationala feloldása, a pontos átutalás alól. Most például a június 15-én kiadott importengedélyek vizumozása történik, tehát éppen egy hónapot kellett az importőröknek várniok, hogy a vizumot megkapják. Mindezenre nagy hátrányt jelent ez az üzletek lebonyolításában, de legalább nem befolyásolta az engedélynek magának 3 hónapos érvényét, amely a transzfer-vizum megszerzésétől számított. Tegnap azonban a kereskedelmi minisztérium rendeletet tett közzé, amelyben értesíti a feleket, hogy

a behozatali engedélyek érvénye ezentúl nem a vizum megszerzésének időpontjától, hanem az engedély kiadásának napjától számít.

Ilyen módon az engedélyek érvényének időtartamát jó egy hónappal megrövidítették. Vannak esetek, amikor az engedély 90 napos érvénye lejár 45, sőt 30 napra is. Ez természetesen az import újabb megnehezítését jelenti, de nincs kizárva, hogy ez szándékosan, éppen azért történik, mert a minisztérium és a jegybank mindenképpen resztringálni akarják a behozatalt.

A kormánynek ez az igyekezete érthető volna, ha nem olyan rezsim lenne érvényben, hogy import nem végezhető előzetesen teljesített export nélkül. Minthogy azonban külföldi árut vásárolni csak külföldre eladott hazai cikkek árából lehet, az új rendelkezés teljesen érthetetlen és csak arra lesz jó, hogy a drágaságot növelje.

ÜBERRASCHUNG.

„Ich landete auf einer Insel und entdeckte noch rechtzeitig, um zu entkommen, dass die Bewohner Kannibalen waren.”

„Woran stelltest du das fest?”

„Sobald sie mich sahen, fingen sie an, die Sauce einzurühren, die man zum Braten ist.”

Fel akarják emelni a vascsövek vámját.

A bucaresti építőiparban nagy meglepetést keltett az a hír, hogy a kormány a vascsövek behozatali vámját vagónonként 12 ezer lejről 72 ezer lejre akarja emelni.

Egyes kereskedők a vascsöveket felhalmozzák és 100 százalékkal drágábban bocsátják forgalomba.

HADI ALLAPOT.

Döcög meglátogatja Köcsögt, akit öltözködés közben talál.

Köcsög éppen egy lőszörrel párnázott lábszárvédőt szijjas a lábaira, amilyent futballisták viselnek a meccseken.

— Minek neked ez a lábszárvédő? — kérdezi Döcög.

— Römizni megyek.

Hajmosó és hajszárító

készülékek és más

fodrászati cikkek

olcsón, szakszerűen

Köszeghy Sándor Fia

Arad,

Bul. Reg. Ferdinand 63-65.

volt Dengi-ház.

Miért nem jutnak fürdőkezdményhez a vidéki betegsegélyzőpénztárak tagjai?

A központ utalja ki a fürdősegélyeket és így azok fölött a vidéki pénztárak orvosai nem rendelkezhetnek.

Napok óta olyan Clujon a Regele Ferdinand uti Társadalom Biztosító Intézet épülete, mint valami méhkas. Elégedetlen, feldúlt arcú munkások és emberek zugolódnak, hogy mégsem igazság és nem eljárás, hogy annyi tagsági díj befizetése után még csak a someseni-i fürdőhöz sem lehet hozzájutni.

Szóba elegyedtünk az elégedetlenkedőkkel, a kik néhány pró alatt feltárják serelemes helyzetüket. Csaknem egyszerre beszél mindenki és mindannyiuknak az a kívánsága, hogy néhány fürdőjegyet kaphassanak a Someseni-i fürdőbe.

A betegsegélyző orvosi hivatalában egyik helyi lapnak az ügyben a következő felvilágosítást adták:

Az orvosi hivatal és az orvosi kar minden tag kérésének és kívánságának kész örömmel tenne eleget, ha ez kizárólag a helyi pénztár igazgatóságától függne. Sajnos, a téren az orvosi hivatal nagyon meg van szorítva és különösen a fürdők engedélyezése terén, mert ennek költségeit a Bucuresti-i központ utalja ki.

Az idei fürdő-szezonra körülbelül 200 beteg jelentkezett, akik közül egy speciális bizottság 180 beteget küldött el fürdőre. A többi beteg kénytelen volt lemondani kívánságáról.

A Someseni-i fürdővel is hasonló a helyzet, mert ennek a fürdőnek igénybe vételére is egész szezonra mindössze negyven ezer lelt engedélyezett a központ és így elsősorban azokat a betegeket küldjük Someseni-re, akik más fürdőhelyekről lemaradtak.

Nem nagy vigasz, de mindenesetre a tagoknak is megértéssel kell lenniük az orvosi hivattal szemben, mert amint a fentiekből látszik, nem a cluji orvosi hivatal intézkedésén múlik az, hogy minden jelentkező kívánságának nem tehet eleget, hanem a központ szűkmarkuságán fordul meg.

Eppen ezért arra kéri az orvosi hivatal az intézet tagjait, hogy kérésükkel ne ostromolják, mert egyelőre csakis azok vehetik igénybe a so-

Timisoarára helyezik át az országos vendéglősszövetség cluji tartományi központját

Elszakad a bucaresti központtól Ardeal és Banat vendégiparossága, mert az nem védte meg kellően érdekeit.

Most csütörtökön tartják a döntő ülést Timisoarán

Erdély és Bánát vendéglősei és kávéasai már hónapok óta elégedetlenek a vendégipari szövetség működésével. A szövetség központja a fővárosban van, de keretébe más élelmiszeri iparágak is tartoznak és így nem tudott kellő sulyal a vendégipar érdekei védelmében fellépni. Ezenkívül a szövetség keretében politikai munka is folyt, ami szintén nem egyeztethető össze a gazdasági célkitűzésekkel.

Ezeket figyelembe véve az erdélyi és bánáti vendéglősök uniója, amely Clujon működik, július 18-ra, Timisoarára igazgatósági ülést hívott egybe, amelyen kimondják a szövetségtől való elszakadásukat.

Az ülésen ezenkívül foglalkozni fognak a kártyatilalom megszüntetésére alkalmasnak látszó közbenjárás módjával, de szóba fog kerülni az unió központjának Clujról Timisoarára való áthelyezése is. Ezt a tervet azért is jogosnak tartják, mert az utóbbi években a súlyos problémák elintézésére a timisoarai vendéglősök és kávéások ipartársulata tette meg a legtöbb esetben a kezdeményező lépést.

Az igazgatósági ülés iránt nagy érdeklődés nyilvánul meg.

Akinek törvény szerint joga van a román állampolgársághoz — az román állampolgár

Sokan vannak, akiknek állampolgárságát nem ismerik el, mert azt okmányyszerűleg bizonyítani nem tudják, bár az állampolgárság elnyeréséhez szükséges összes előfeltételeknek megfelelnek. Ezeknek nagyrésze kimaradt az állampolgársági listából, mert feledékenységből, esetleg hanyagságból, vagy más okból nem jelentkeztek. Az állampolgárság ténye jogilag nem lehet vitás, ha az illetőnek joga van az állampolgársághoz, amelyet különböző okoknál fogva okmányyszerűleg nem is tud bizonyítani.

Erre vonatkozólag gyakorlati példával szolgál most az aradi törvényszék, amely elvi jelentőségű döntésében ugyanezt az álláspontot foglalja el. Az érdekes döntés Tóth István rovinei gazdálkodó perében hangzott el. A gazda ugyanis ingatlant vásárolt és amikor a telekkönyvi átírássra került a sor, a te-

lekkönyvi hatóság a vásárló fél állampolgársági bizonyítványát kérte. Ezt az iratot Tóth István nem tudta bemutatni, mivel annak idején kimaradt az állampolgársági listából, holott minden törvényes joga meg van az állampolgárságra. A telekkönyvi hatóság ekkor megtagadta az ingatlan átírását és arra az álláspontra helyezkedett, hogy a gazda nem román állampolgár. Tóth ezek után a törvényszékhez felebbezett a döntés ellen és az aradi törvényszék megállapította, hogy Tóth 1918. decemberében rovinei illetőséggel bírt, tehát mindenesetre román állampolgárnak tekintendő. A törvényszék kötelezte a telekkönyvi hivatalt az átírás bejegyzésére.

A döntés igen fontos, mert ezer és ezer jogilag még el nem ismert román állampolgár jogviszonyát szabályozza.

meseni fürdőt, akiknek nevük ki van írva az orvosi hivatal titkári szobájában.

Természetes dolog, hogyha a Bucuresti-i

központ még kiutal újabb összegeket, úgy a többi fürdőigénylők is hozzá fognak jutni a someseni vizhez.

teszem a fizikai doktorátust. Azután, azután majd csak lesz valahogy.

Arra kérem Bászeli Károlyt, hogy beszélje el pontosan találmányának történetét és annak lényegét, de úgy, hogy az is megérthesse, aki nem olyan nagy tudósa a fizikának, mint ő.

— Találmányom — mondja és mosolyog — egy centrifuga. Illetve egy ultracentrifuga. Azért ultra, mert hihetetlen nagy fordulatszáma van.

Köszömetem a kérdést: gyakorlati értéke?

Nagyot kacag:

— Még beláthatatlan...

Azután folytatja rendkívül érdekes magyarázatát:

— A gondolat tulajdonképpen Gyulay professzor ur egyik előadásán fogamzott meg bennem. Az izotopokról tartott egy előadást és arról, hogy ezeket idáig nem sikerült szétválasztani.

Rám néz és látja, hogy nem vagyok tisztában az izotop fogalmával. Még is magyarázza rögtön:

MI AZ IZOTOP?

— Izos görög szó és annyit jelent egyenlő, topos szintén görög szó és azt jelent, hely. Tehát a szó maga szóról szóra egyenlő helyet jelent. Az egyenlő helyen lévő anyagalkatrészeket nem lehetett eltávolítani egymástól. Erre ezért dőlgostak sokan, de előttem eredménytelenül.

— Így például, hogy könnyebben tessék megérteni, az ólom atómsúlyát sem tudják pontosan megállapítani, mert az eddigi centrifugákkal nem lehetett az izotopjait szétválasztani. Ugy tudják, hogy az ólom atómsúlya 226, míg 1925-ben egy Aston nevű fizikus fotografikus

uton kimutatta, hogy ez az atómsúly 222 és 226 között váltakozik, sőt több is lehet.

— Az atómsúly körülbelül egyenlő a sűrűséggel, közelfekvő volt tehát a gondolati, hogy egy gravitációs térben szét lehet ezt választani. Ehhez azonban olyan gyorsaságra volna szükség, amely egy kilométer percenkénti sebességnek felel meg. Ez más szóval azt jelenti, hogy olyan sebességet kell produkálni, amely egy óra alatt 3600 kilométert tesz meg.

Eddig úgy beszélt Bászeli Károly. De a fiatalembert elkapja a hév, felkel ültéből, üstökét simogatja, nagyokat lépdel a perzsaszőnyeges szobában és így füzi tovább a szót:

— Ezt a sebességet eddig ember nem tudta elérni. Svedberg uppsalai tanár kísérletezett már a problémával, de csak óránként 1900 kilométerig haladt, vagyis pontosan a felét érte el a kívánt gyorsaságnak.

GRAVITÁCIÓS TERET ALLITOTT ELŐ

— Ez volt tehát a probléma, amelyet nekem meg kellett oldanom. Az volt a szerencsém, hogy elméletben megállapítottam: a gravitációs erővel kell operálnom, ha ilyen sebességre töreksem. A gravitációs teret viszont csak centrifugálással lehet előállítani.

— A centrifuga ez egy pörgettyűféle szerkezet, amelynek oly gyors a forgása, hogy másodpercenként elérje a fent kívánt fordulatszámot.

— Itt érkeztem el a tulajdonképeni problémához. Olyan szerkezettel, amely tengelyen forog, ilyen fordulatszámot elérni lehetetlen. Bármilyen anyagból is készült a csapág, vagy a tengely, akárhogyan is hűtöm és olajozom, kiolvad, eltörik, elkopik. Ha a tengely vastagsá-

gát fokozom, akkor túl nagy lesz a forgó rész, vagy rotor és ekkor sem tudom elérni a kívánt fordulatszámot.

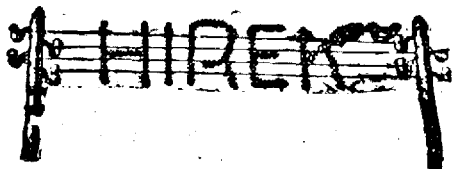
— Ezt a tényt akartam én kiküszöbölni, hogy teljesen surlódásmentes mozgást hozzak létre. Egy régi fizikai haték ~~széles körben ismert~~ amelyet csak kevesen ismernak és amelynek a neve Thompson-féle hatás.

A LEBEGŐ FÉMGYÜRŐ TENGELEN KÜL FOROG

— Ez abban áll, hogy egy elektromágneses tekercs felett úgy tudok lebegtetni egy fémgyűrűt, mint ahogyan a gumilabda lebeg a víz tetején és amelyet, ha le akarok nyomni, a víz felhajtó ereje nem engedi. A fémgyűrűt így lebeg a levegőben, még pedig azon egyszerű fizikai tétel folytán, hogy a gyűrűben áramos elektromos áram kering, mint az alatta lévő tekercsben. Az pedig minden harmadik gimnazista tudja, hogy az egymással szembe fordított áramok taszítják egymást.

— Az így lebegő gyűrűt az érintők irányában szűrített levegővel fújatom és ezáltal éretni el a szinte korlát nélküli fordulatszámot. Elérhetném ugyanazt a hatást ugyanevett forgó mágneses térben is. Majd még ilyen irányú kísérleteket is folytatok és könnyen lehetséges, hogy ez is meg fog felelni a célnak.

Bászeli Károly készségesen elmondja, hogy ultracentrifugája körülbelül akkora, mint két szivardoboz egymás tetején. A gyűrű anyaga rézből van, de szerkesztett egy másikat is alumíniumból. Nagysága valamivel nagyobb egy öt pengőnél, a pereme pedig egy centiméter széles és rovátkált.

AZ IPAROS

Megjelenik minden pénteken.

Előfizetési ára egész évre intézménynek és nagy cégeknek 1000 lej, félévre 500 lej. Iparosoknak egész évre 300 lej, félévre 150 lej, negyedévre 75 lej.

Hirdetés négyzetcentiméterenként 4 lej. Híves kötéseknek árengedmény.

Redakcia és adminisztráció — Szerkesztőség és kiadóhivatal — Redaktion und administration Arad, Caminul Industrișilor-Iparos Otthon.

— Este 9 óráig tarthatnak nyitva a hentesüzletek. Mint ismeretes, az aradi husiparosok szindikátusa kérvénnyel fordult a munkafelügyelőséghez, melyben kérték, hogy a nyári időszakban a hentesüzletek esti 9 óráig tarthatnak nyitva. A munkafelügyelőség méltányolva a husiparosok indokolt kérését, most átiratban értesítette a szindikátust, hogy minisztériumi jóváhagyásig engedélyezi kérésüket. Ezek szerint mostantól kezdődőleg a hentesek délből egykor tárnak és este 9 óráig tartoznak bezárni üzleteiket.

SEIN SYSTEM.

Prokurist: „Was tun Sie mit Ihren Füßen auf dem Pult?”

Buchhalter: „Ich habe meinen Radeirgummi verloren und benütze stattdessen meine Gummisohlen.”

— Julius első felében 227 millióval több bevétele volt az államnak, mint tavaly. Bucurestiből jelentik: Az állam bevételei július első 15. napjában 671 millió leit tettek ki, ehhez járult még a hadseregfelszerelési alapra befolyt 90 millió. A múlt évvel szemben ez 227 millió pluszt jelent. A külügyminisztérium sürgős felvilágosítást kért a pénzügyminisztériumtól arról, hogy mennyit tesz ki a magyar optások adótarozása, minthogy ezt a hátralékot levonják az optáskassza javára befizetendő összegből.

VILEGIATURSTII LA ȚARĂ.

— Domnisoara, când ai terminat cu mulsul, inchizi sobinetul la loc?

Adó után nem kell adót fizetni.

A pénzügyminiszter 1935. június 25-én kelt 89769. számú rendelete előírta, hogy a forgalmi adó kivételénél a számla értékét kell alapul venni, beleértve az eladási árat, a göngyöleg-díjat, a fogyasztási taxát is.

A rendelet magyarázata szerint a forgalmi adótörvény 4-ik szakaszának ez a rendelkezése úgy értendő, hogy a most említett törvényes mellékjárulékok mellett még a különböző költségeket, szállítási költségeket, taxákat és forgalmi adót is hozzá kell csapni és a számlaérték után kell adót fizetni. Ez a magyarázat ellenkezik a törvénnyel, mert azt jelenti, hogy nem csupán a számlaérték után kell adót fizetni, hanem még a forgalmi adó után is, tehát az adót adóztatják meg.

Az említett rendelet más szempontból is sérelmes volt, mert azt írta elő, hogy a vállalatok által utólag a kliensek számára engedélyezett bonifikációk, rabattok csak akkor vonhatók le a számla értékéből, hogyha azok az eladás időpontjában már engedélyezve lettek.

A sérelmes pénzügyminiszteri rendelet ellen illetékes helyen eredményesen tiltakoztak és valószínűleg visszavonják az említett rendeletet és újból hatályba állítják az 1934. május 31-én kelt 60813 számú rendeletet, tehát visszatérünk a törvényes alapra.

MULÓ BAJ.

— Kutys, ma van a születésnapom
— Nem baj. Holnapra elmúlik.

A kamat elévülhet, az adó nem!

A kamattörvény 6-ik artikulusa értelmében mindenféle kamat elévül, ha három esztendő alatt nem követelték, vagy nem hajtották végre. Ennek ellenére a kincstárnak semmiféle rendelkezését nem szabad megtagadni a törvény e szakaszára való hivatkozással, amely csakis a kamatokra vonatkozik és nem az adóra, amelyet a kamatok után ki kellett volna vetni. Az adótörvény 25-ik szakasza szerint ugyanis elegendő, ha ezek a kamatok már esedékessé váltak, az adó kivételéhez.

Részvénytársasággá alakulnak át a Bánáti Bankegyesület R. T. ipari érdekeltségei.

A Bánáti Bankegyesület Rt. a banktörvény intézkedéseinek megfelelően, egymás után építi le ipari érdekeltségeit, illetőleg ezeknek az érde-

keltségeknek kihasználására külön részvénytársaságokat alapít.

A pancotai és mascai faáruházaiknak kihasználására megalakult az Industrial Lemnului din Pancota S. A. 2 millió lej részvénytőkével.

A Bánáti Bankegyesület santanai gőztéglagyára Caramidaria cu Aburi din Santana S. A. cég alatt 500.000 lej részvénytőkével alakult át részvénytársasággá.

Aradi Iparosok Temetkezési Segélyező Csoportja

Directiunea Grupelor de Ajutorare in Mormantare a Industrișilor din Arad face cunosut membrilor cari sunt in restanță cu cotizatiile lor, să achite restanța in interesul lor propriu, fiindcă in conformitatea §-ului 14 și 15 din statute calitatea lor de membri respiră automatic, adică dacă membrul decedează in tre timp, nu se poate acorda ajutorul.

Cotizatiunile sunt scadente după următorii membri decedatji:

Az aradi Iparosok Temetkezési Segélyező Csoportja Igazgatósága értesíti a csoport azon tagjait, akik halálzási járulékaikkal hátralékban vannak, azt saját érdekében rendezzék, mert a csoport szabályzatának 14. és 15-ik §-a értelmében tagsági joguk automatice megszűnik, azaz ha a tag közben elhal, a segély nem folyósítható.

A fizetés a következő elhunyt tagjaink után esedékes:

In grupa „A” csoportban 848. Ioan Balog János, 849. Iosif Radenich József.

In grupa „B” csoportban változatlanul a 863. számig esedékes a fizetés.

Aradi Polgári Jótékony Egyesület

Halálesetet Segélyező Csoportja.

Directiunea Grupelor de Ajutorare in caz de deces a Reuniunii Civile de Binefacere din Arad prin aceasta comunica cu asociatii, că cotizatiunile de deces sunt scadente până la numărul curent:

Az Aradi Polgári Jótékony Egyesület Halálesetet Segélyező Csoportja Igazgatósága értesíti a csoport tagjait, hogy a halálzási járulékok a következő sorszámokig esedékesek:

In grupa I. csoportban változatlanul 782. számig esedékes fizetés.

In grupa II. csoportban Cofla lui Ioan Zöld Jánosné 869.

— Az anyag a legfontosabb — beszéli tovább. Tudnillik egy négyzetcentiméternyi felületre pontosan egy és félkilogramnyi nyomás esik, tehát olyan nagy erő, amelyhez nehéz anyagot konstruálni. Most kromnikkelacéllal fogok kísérletezni, mert ennek az ellenálló ereje a legmegfelelőbb.

RÖNTGENNEL VIZSGÁLJUK A GYÜRÜ ANYAGAT

A legnehezebb probléma a szerkezet felépítésében az anyag homogenitása. Éppen ezért minden egyes gyűrűt röntgennel vizsgálunk át, nehogy légbuborék legyen az anyagban, vagy valami repedés, mert könnyen szétrobban a rettenetesen gyors forgás következtében. Ugyancsak fontos a pontos kidolgozás is, mert milligramnyi eltérés is eltéríti a gyűrűt a központ körüli forgásából, egy oldalra csúsznak és egyenlőtlen eredménytelenné válnak a munkák.

— Másfél hónapig dolgoztam az ultracentrifugán — mondja nevetve Bász — és június 19-én lett készen az első szerkezet, amellyel kísérleteket tudtam végezni. Az első modellt öt légkörnyi nyomással hajtom és ezzel érem el az 500.000-es fordulatszámot. Ha a meghajtott légköröt fokozom, már pedig könnyen fokozhatom, akár 100 légkörre is, abban az esetben egymillió fordulatszámot is el tudok érni a mostani félmillió helyett. Ugyanis a használt légkör köbgyökével áll egyenes arányban a fordulatszám növekedése. De azért ne tessék azt hinni, hogy már elértem a millió fordulatot, mert az anyag ellenállóképessége döntő súllyal esik a latba.

Szinte félye, mint aki azt hiszi, hogy minden

egyek szavának nagy a súlya, mondja, hogy ultracentrifugális gépének különösen az ötvözetek megállapításánál lesz nagy gyakorlati értéke. Így például azon elvnel fogva, hogy a gyors központtól való forgás a súlyosabb anyagokat a központ közelében tartja meg, a könnyebbeket pedig a kör szélére röpíti ki, könnyen szétválik majd az arany-rézötvözet, vagy egyéb kevert fémanyag egymástól.

De mindez nem lényeges és legyint a kezével. A fő a tudományos cél. Így szent meggyőződés, hogy Einstein egyik tételét, hogy a tömeg a sebességnek a függvénye, ultracentrifugával plasztikusan is igazolni lehet. Ez eddig gyakorlatilag lehetetlen volt. Azt hiszem, hogy ilyen sebességgel már beszélhetünk ennek a tételnek a bebizonyításáról...

KÜLFÖLDI EGYETEMEK, TANÁROK HIVJAK A MAGYAR DIÁKOT

A külföld már észre vette Bász Károlyt. Néhány nappal ezelőtt levelet kapott a göttingi fizikai egyetemről, amelynek tudós professzora, R. V. Pohl meghívta Bász Károlyt, akinek kilitásba helyezte, hogy szívesen a segítségére lesz.

A Zeitschrift für Physik című tudományos német lap szerkesztője is felkereste megtisztelő soraival és cikket kért az iskolás magyar diáktól. Berlin Charlottenburg tudományos intézete is hívja magához, mint ahogy az upsalai egyetem is érdeklődik. Ugyancsak hívja a németek egyik legnagyobb fizikatanára, Joos professzor, aki tanársegédül szeretné maga mellé kaparin-tani a fizikai világnak ezt a nagy magyar igé-

retét.

A legérdekesebb azonban az a levél, amelyet The Svedberg tanár írt Bász Károlynak. Többek között azt írja a tanár, hogy Bász tervét „majdnem keresztülvihetetlen”. Azután így folytatja:

EGY ÉRDEKES LEVÉL, MELYET A DIÁK MEGCAFOLO

„Megjegyezni szeretném — írja tovább a tanár —, hogy az Ön módszerével ilyen magas fordulatszámot aligha fog elérni, mert mechanikai szempontból az ilyen gyűrű nagyon gyenge. A maximális sebesség a rotor mechanikai tulajdonságaitól függ.”

Tudós Svedberg professzor ur matematikai és fizikai felkészültsége mellett egyről megfellebített. Arról, hogy ez a szívós magyar diák erősebb, mint a „nagyon gyenge gyűrű” és erejével legyőzte azt is, amit eddig lehetetlennek tartottak.

Most még csak egy szó az anyjáról. — Sirtam, amikor meghallottam, hogy mit szerkesztett a fiam — mondja és könnyesek lesznek a szemek. Nem is tudok igazán örülni, mert két hónap alatt öt kilót fogyott a Károly. Mit ér nekem a nagy siker és a nagy tudomány, ha belebetegszik a gyerek.

Háába a világraszóló siker, háába a tudományos világot meglepő találmány és háába irnak az újságok és emlegetik a tudós fizikusok Bász Károly nevét, az édesanyjának mindennél fontosabb az a hét kiló, amennyit a tudományos buvázkodás kiszívott „a fiúból”...

Szűcs Nándor.